Nr. 1. **Jüdische Volksstimme.** I. Jahrgang.

יידישע פאָלקסשטיממע

ארגאַן פיר דיא אינטערעססען דעס יידישען פאָלקעס.

ערשיינט אַם 5., 15. אונד 25. יעדעס מאָנאַטס.

מאָטטאָ: פאָלקסשטיממע איזט גאָטטעסשטיממע!

פראָנומעראַציאָן.

אים אינלאַנדע:
גאַנציאָהריג —.8 קראָנען
1/2 יאָהריג —.4 „
1/4 יאָהריג 2.50 „
אים אויסלאַנדע:
גאַנציאָהריג —.10 פראַנק
1/2 יאָהריג —.5 „
1/4 יאָהריג —.3 „
פעראיינע, קולטוסגעמיינ-דען אונד קאָרפאָראַציאָנען אום 1/3 בילליגער.

אננאָנסען ווערדען מיט 50 העללער פער צווייִמאַל געשפאַל-טענע פעטיטצייִלע בע-רעכנעט.

ביילאַגען נאָך איבער-איינקאָממען.

בריעפע אונד געלדזענ-דונגען זינד צו ריכטען אַן דיא
Redaction der
Jüdischen Volksstimme
Krakau, Grodgasse 62.

Krakau, 5. Januar 1899. | הערויסגעבער אונד רעדאַקטער: י. קרעפּפּעל. | קראַקויא, כ״ג טבת תרנ״ט.

איינלאַדונג צור פראָנומעראַציאָן.

אינדעם וויר דיא ערסטע נוממער דער „יידישען פאָלקס-שטיממע" דער אָפפענטליכקייט איבערגעבען, געשטאַטטען וויר אונז, אונזערע גלויבענס- אונד געזיננונגסגענאָססען צו ערזוכען, אונזער בלאַטט דורך פראָנומעראַציאָן צו אונ-טערשטיטצען.

פראָנומעראַציאָנס-פרייז:

גאַנציאָהריג —.8 קראָנען
האַלביאָהריג —.4 „
פיערטעליאָהריג 2.50 „

פיר דאַז אויסלאַנד:

גאַנציאָהריג 10 פראַנקס — האַלביאָהריג 5 פראַנקס.

דיא ערסטען דרייא נוממערן ווערדען אין איינער גראָססען אויפלאַגע נאָך אַללען ריכטונגען גראַטיס פערזענדעט. פראָבענוממערן אויף פערלאַנגען אַן יעדערמאַנן.

דיא אַבאָננענטען דער „יידישען פאָלקס-שטיממע" ערהאַלטען דיא אונטער אונזערער רעדאַקציאָן דיעזען מאָנאַט צו ערשיינען בעגיננענדע מאָנאַטסשריפט

„יערוזאַלעם"

וועלכע דער יידישען ליטעראַטור אונד בעללעטריסטיק גע-ווידמעט זיין ווירד, **גראַטיס** צוגעשיקקט.

דיעיעניגען אַבאָננענטען, וועלכע דען פראָנו-מעראַציאָנסבעטראַג וועניגסטענס פיר איין האַלבעס יאָהר אים פאָרהינײַן בעצאַהלען, ערהאַלטען דאַז יינגסט ערשיענענע, שאָן אויסגעשטאַטטעטע ווערקכען „יידישע נאַציאָנאַלגעדיכטע" פאָן א. גאָלדפאַדען, — ענטהאַלטענד מעהרערע יידישע געדיכטע אים זשאַרגאָן, זאַממט איינער פאָררעדע פאָן ר. א. ברודס — אַלס

גראַטיס־פראָמיע.

דיא רעדאַקציאָן אונד אַדמיניסטראַציאָן.

דיא יידישע פאָלקסשטיממע.

דיא נעשיכטע איזראַעלס ווייזט אונז פיעלע פער-שיעדענאַרטיגע אייססערונגען דער שטיממע דיעזעס פאָלקעס אויף. אַן דער וויעגע זיינעס נאַציאָנאַלען ווערדענס, צו בעגינן דער ענטוויקקלונג זיינעס פאָלקסטהומס, אַלס עס פאָן דען עגיפטערן געקנעכטעט אונד טיראַנניזירט וואורדע, דאַ אייססערטע זיך צום ערסטען מאַלע זיינע שטיממע אין איינעם מאַרקערשיטטערנדען פערצווייפלונגסשרייא, וויא עס אים דיעסוואָכענטליכען וואָכענאַבשניטטע הייססט: ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה. — דיא צווייטע אייססערונג דער יידישען פאָלקסשטיממע איזט, נאָך דער ערלאָזונג אויס עגיפטען, דיא דער פריידע, דעס יויכצענס, דעס געזאַנגעס: „אז ישיר משה ובני ישראל". — דער מאַטעריעללען ערלאָזונג פאָלגטע דיא גייסטיגע אונד אַם פוססע דעס רויכענ-דען „סיני" גאַב זיך דיא יידישע פאָלקסשטיממע אין איינער ערהאַבענען, בעגייסטערטען וויייזע קונד: „ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ד׳ נעשה".

ליידער אַבער טראַט באַלד איין אומשוואונג איין, דיא בעגייסטערונג פיר דאַז עדלע אונד ערהאַבענע, פיר דיא גאָטטעסלעהרע פאָם סיני, ערלאָש אונד דער גראָססע פיהרער מאָזעס האָרטע צו זיינעם ענטזעטצען איינען נייאַרטיגען רוף דער יידישען פאָלקסשטיממע, אַלס דאַסזעלבע אום דאַז גאָלדענע קאַלב הערומטאַנצטע: „וישמע יהושע את קול העם ברעה". דיא גערעכטע שטראַפע בליעב אויך ניכט אויס: „ויגף ד׳ את העם על אשר עשו את העגל", אונד אום דיעזעס פערגעהען צו זיהנען, וואורדען זיא צום שקל-צאַהלען — „ונתנו איש כופר נפשו" — הערangeצאָגען, אום מיט דיעזעם געלדע דאַז משכן, איינען טעמפעל גאָטטעס, צו ערריכטען.

אין דער טויזענדיאָהריגען געשיכטע אונזערעס פאָלקעס וויעדערהאָלטע זיך דיעזעס שוישפיעל זעהר אָפט אונד מאַנניגפאַך. באַלד איין פערצווייפלונגסשרייא, באַלד איי

פֿריידענרוף ; אֶכצען אונד יויכצען לאָזטען איינאַנדער אַב. אויך אַן ריקקפֿאֶללע, אַן טאַנצען אומס גאָלדענע קאַלב, אַן בוהלען אום פֿרעמדעס, ניכטיידישעס, פֿעהלט עס ליידער ניכט אונד נאַטירליך אויך ניכט אַן עמפּפֿינדליכען ציכטיגונגען. ציינען היעפֿיר זינד דיא מיט בלוט געשריעבענען בלאֶטטער אונזערער געשיכטע, דיא קלאַגעליעדער „קינות", דיא פֿאַסטטאַגע — דאַז אַללעס עראיננערט אונז אַללצואָפֿט אַן דען ליידען, פֿערפֿאָלגונגען אונד דראַנגזאַלען, דיא דאַז יידישע פֿאָלק אויסצושטעהען געהאַבט, אונד וויר וואֶהנען נאָך הייטע דיא מאַרקערשיטטערנדע שטיממע אונזערעס פֿאָלקעס צו האֶרען, אַלס זיינע זאֶהנע געפֿאָלטערט, געמאַרטערט, אויף שייטערהויפֿען פֿערבראַננט, וויא איין ווילד געהעטצט אונד געיאַגט וואורדען. אויך פֿריידיגע עראייגניססע זינד דאָרט פֿערצייכנעט, אויך פֿריידענליעדער האֶרען וויר אונזער פֿאָלק אַנשטיממען, אַלס איהר גראָססער פֿיינד המן דאַז פֿערדיענטע ענדע פֿאַנד, אַלס דיא מאַקקאַבאֶער דיא סירישען אונטערדריקקער בעזיעגטען או. ז. וו. או. ז. וו.

דער ייננסטע אַבשניטט דער יידישען געשיכטע האַט פֿיעל אֶהנליכקייט מיט דעריעניגען אַם בעגינן דערזעלבען. דורך דאַז לאַנגע, פֿינסטערע מיטטעלאַלטער הינדורך ביז שפּאֶט אין דיא נייע צייט העראַן אייססערטע זיך דיא יידישע פֿאָלקס-שטיממע אין הערצצערייססענדען קלאַגע־ופֿען אונד פֿער-צוו־יפֿלונגסאֶכצען; דאַ בראַך איינע נייע עפּאָכע העראַן, דיא יודען ערהיעלטען דיא גלייכבערעכטיגונג אונד דיא יידישע פֿאלקסשטיממע גאַב זיך אין לויטען פֿריידענ-אַקקאָרדען קונד. שטאַטט אַבער דער מאַטעריעללען ערלאֶזונג דיא גייסטיגע פֿאָלגען צו לאַססען, בעגאַננען זיא גלייך דען טאַנץ אומס גאָלדענע קאַלב, אום פֿרעמדע גיטער, אום ניכטיידישע אידעאַלע. גאַר זאָנדערבאַר אונד קאָפּפֿשיטטעלן עררעגענד קלאַנג דאַ דיא יידישע פֿאָלקסשטיממע: אַ ס ס י-מ י ל אַ צ י אָ ן, אַ מ אַ ל ג אַ מ אַ צ י אָ ן, וועג מיט אַללעם יידישען, פֿערגעססען וויר אַן ציון אונד יערוזאַלעם, וויר זינד יאַ פּאָלען, דייטשע, פֿראַנצאָזען עטצ. יידישער קאָנ-פֿעססיאָן. — אַבער דער אומשוואונג טראַט באַלד איין אונד דיא פֿערדיענטע ציכטיגונג בליעב ניכט אויס, דיא הידראַ דעס יודענהאַססעס ערהאָב דראָהענד איהר הויפּט, דאַז יויכצען פֿערשטוממטע אונד אַנשטאַטט דעססען ענטראַנגען דער יידישען פֿאלקסשטיממע פֿערצווייפֿלונגס-רופֿע דער שרעקקליכסטען אַרט. אויס פּערזיען, מאַראָקקאָ, רומאֶניען, פּראַג, גאַליציען עטצ. אויס פֿאַסט אַללען לאֶנדערן ערטאֶנטען יאַממערפֿאָללע קלאַגען אונד שטאֶהנענדע הילפֿערופֿע... דאַ ענדליך קאַם דאַז יידישע פֿאלק צור איינזיכט, אונד אים כאָרוס ערשאָלל איין נייער רוף: נ אַ ך צ י ו ן!

יאַוואָהל, „נ אַ ך א ו נ ז ע ר ע ר אַ ל ט ע ן ה י י-מאַטה!" ריעף נון דיא יידישע פֿאָלקסשטיממע. אונד דיעזער רוף וואַר מאֶכטיג, וויטשאַללענד, ער דראַנג נאַך אַללען עקקען אונד ענדען דער דיאַספּאָראַ אונד עס פֿערנאַהמען אַללע צערשטרייטען איזראַעלס איינע פֿערהייססונגספֿאָללע שטיממע, „קול מבשר מבשר ואומר"; זיא איילטען נאַך ב אַ ז ע ל אונד פֿאָן דאָרט אויס פֿערנאַהם אַללע וועלט דיא עכטע, אונפֿערפֿאֶלשטע יידישע פֿאָלקסשטיממע. דיא שטיממע דער ענטריסטונג איבער יאַהרטויזענדע צוגעפֿיגטעס לייד, דיא שטיממע דער צופֿערזיכט אויף איינע בעססערע צוקונפֿט; אונד דאָרט בעשלאָססען דיא פֿיהרער דעס פֿאָלקס—וויא עס איינסט מאָזעס געטהאַן — ש ק ל-ג ע ל ד ע ר צו זאַממעלן, אום מיט דענזעלבען ציון אונד יערוזאַלעם וויעדער הערצוריכטען, אונזערעם פֿאָלקע איינע היימאַטה אויף דעם באָדען דער אַהנען צו גרינדען, וואָ עס ענדליך נאָך יאַהרטויזענדע לאַנגעם וואַנדערן רוהע פֿינדען זאָלל אונד ראַסט, געאַכטעט אונד אַנגעזעהען אונטער אַללען פֿאֶלקערן.

ד אַ ז א י ז ט ד י א וו אַ ה ר ע, ע כ ט ע, א ו נ פֿ ע ר פֿ אֶ ל ש ט ע י י ד י ש ע פֿ אָ ל ק ס ש ט י מ מ ע — ד ע ר ז ע ל ב ע ן א ו י ס ד ר ו ק ק צ ו פֿ ע ר ל י י ה ע ן, ד אַ ז א י ז ט ד אַ ז פּ ר אָ ג ר אַ מ ם א ו נ ז ע ר ע ס ב ל אַ ט ט ע ס!

דער אֶסטערייכיש-אונגאַרישע אויסגלייך אונד דיא יודען.

I.

דער דואַליזמוס אין דער אֶסטערייכיש-אונגאַרישען מאָנאַרכיע איזט וויעדער הערגעשטעללט, ביידע רייכס-האֶלפֿטען ווערדען אין איינער אונד דערזעלבען ווייזע רעגיערט—אָהנע פּאַרלאַמענט. דיא רעגיערונגען האַבען עס זיך זאָ בעקוועם וויא מאָגליך געמאַכט, אין אֶסטערייך נאַהם מען דיא הילפֿע דעס פּאַראַגראַף 14 אין אַנשפּרוך, אין א ו נ ג אַ ר ן האַט מאַן דיא „געזעטצלאָזע צייט" („Ex-lex“) פּראָקלאַמירט, אונד עס שיינט וויא אין דען בעסטען אַללער וועלטען צו געהען... דאָך איזט דאַז קיינעסוועגס איינע לאָזונג דער אויסגלייכס-פֿראַגע, דיעזע האַררט נאָך איממער איינער אַנדערען, ריכטיגערען, פֿערנינפֿטיגערען ענטשיידונג, אונד דיעזע ענטשיידונג ווירד איינמאַל איינטרעטען מיססען, טראָטץ § 14 אונד „עקס-לעקס"; מיט דיעזען פֿערלעגענהייטסמיטטעלכען קאַנן איין שטאַאט, דער אויף איינער גראָססמאַכטשטעללונג אַנשפּרוך ערהעבט, אויף דיא דויער ניכט רעגיערט ווערדען. איינע ענדגילטיגע ענטשיידונג ווירד אונד מוסס געטראָפֿפֿען ווערדען. דיא פֿראַגע איזט נור: אויף וועלכער ווייזע?

אויך אַן דיא יודען דער מאָנאַרכיע טריטט נון דיא פֿראַגע העראַן: וועלכע שטעללונג זיא דיעזער אויסגלייכספֿראַגע געגענאיבער איינגעהמען זאָללען? ניכט אַלס אָב איהרע האַלטונג אין אירגענד וועלכער ווייזע אינס געוויכט פֿאַללען דירפֿטע. זאָ אַנמאַססענד זינד דיא אֶסטערייכישען יודען ניכט, זיא וויססען, דאַס זיא אין פּאָליטישען דינגען וועניג מיטצורעדען האַבען, דאַ זיא פּאָליטיש ניכט אָרגאַניזירט זינד אונד יעדער איינהייטליכען לייטונג ענטבעהרען. אַן דיא יודען דער מאָנאַרכיע טריטט דיא פֿראַגע אין איינער גאַנץ אַנדערען געשטאַלט העראַן: וואַס האַבען זיא פֿאָן דעם צושטאַנדעקאָממען אָדער ניכטצושטאַנדעקאָממען דעס אויסגלייכעס צו ערהאָפֿפֿען אָדער צו בעפֿירכטען?

דיא ווינשע דער יודען קאָממען היעבייא ניכט אין בֿעטראַכט. וויר יודען האַבֿען שטעטס — וויא אין אַללען לאֶנדערן, דערען בירגער וויר זינד — טרייא צו קאיזער אונד רייך געהאַלטען. אונזער טהייערעס אֶסטעררייך גראָסס אונד שטאַרק, דיא גלאָררייכע האַבסבורג'שע דינאַסטיע רוהמפֿאָלל אונד מאַכטיג צו זעהען, דאַז וואַר, איזט אונד ווירד איממער אונזער איננינגסטער הערצענסוואונש זיין. אים פרינציפע אַלזאָ זינד וויר ענטשיעדענע אונד טרייע אנהאֶנגער דעס אויסגלייכעס, אין דער איבערצייגונג, דאַס דורך דענזעלבען דער שטאַאט אַן מאַכט אונד אַנזעהען אים קאָנצערטע דער גראָססמאַכטע געווינגט. אַלליין, דיא פֿאָרגאָנגע דער לעטצטען צייט לאַססען דיא בעפֿירכטונג אויפֿקאָממען, דאַס אונזערע ווינשע ניכט אין ערפֿיללונג געהען; שפעציעלל דאַ וויר טראָטץ אַללדעם פֿיר איינען אונגערעכטען אויסגלייך, דורך דען דיא דיעסזייטיגע רייכסהאֶלפֿטע אַללצוזעהר בעלאַסטעט ווירדע, ניכט איינטרעטען קאֶננען. אונד זאָ טריטט דיא אָבבעצייכנעטע פֿראַגע אַן אונז טאֶגליך הערן.

פֿאָן צווייא זייטען קאַנן דיעזע פֿראַגע עראֶרטערט ווערדען, פֿאָם מאַטעריעללען אונד פֿאָם פּאָליטישען שטאַנדפונקטע אויס.— אים ערסטען אויגענבליקקע שיינט עס קלאַר, דאַס דיא מאַטעריעללען פֿערהאֶלטניססע געביעטעריש דאַז צושטאַנדעקאָממען דעס אויסגלייכעס ערהיישען, דאַ אים ניכטפֿאַללע דיא דיעסזייטיגע רייכסהאֶלפֿטע דאַז אונגאַרישע אַבזאַטצגעביעט פֿערליערען ווירדע. אונד דאַ וויר יודען פֿאָרציגליך אונז מיט האַנדעל בעפֿאַססען, זאָ מיססטען וויר שאָן דעסהאַלב אַנהאֶנגער דעס אויסגלייכעס זיין. דער אויסגלייך אַבער, וויא ער יעטצט פֿעראיינבאַרט וואָרדען איזט, בירגט פֿיר אֶסטעררייך ווירטהשאַפֿטליך זאָ פֿיעלע נאַכטהיילע, דאַס בייא נאֶהערער בעטראַכטונג פֿאָם מאַטעריעללען שטאַנדפונקטע אויס ניעמאַנד דאַז צושטאַנדעקאָממען דיעזעס אויסגלייכעס ווינשען קאַנן. אונד דאַ, וויא דיא פֿערהאֶלטניססע פֿאָרלייפֿיג ליעגען, איינע אֶנדערונג דער אויסגלייכסבעשטיממונגען צו גונסטען דער אֶסטעררייכישען רייכסהאֶלפֿטע פֿאַסט אויסגעשלאָססען ערשיינט, קאֶננען אויך וויר יודען אונז פֿיר דען אויסגלייך ניכט ערוואֶרמען.

גאַנץ אַנדערס פֿערהאֶלט זיך דיא זאַכע, פֿאָם פּאָליטישען שטאַנדפונקטע אויס בעטראַכטעט. עס איזט איינע פֿעסטשטעהענדע טהאַטזאַכע, דאַס געראַדע דאַז פֿערהאֶלטניסס אֶסטעררייכס צו אונגאַרן עס ביזהער פֿערהינדערט האַט, דאַס אין דער דיעסזייטיגען רייכסהאֶלפֿטע דיא רעאַקציאָן גאַנץ דיא אָבערהאַנד געווינגע. איין רעאַקציאָנאֶר רעגיערטעס אֶסטעררייך וואֶרע איין צו שראָפֿפֿער קאָנטראַסט צו דעם פֿרייהייטליך רעגיערטען אונגאַרן, אום זיך אויף דיא דויער ערהאַלטען צו קאֶננען. ריקקזיכט אויף דיא פֿערבינדעטע רייכסהאֶלפֿטע אַלזאָ בעוואַהרטע אֶסטעררייך דאַפֿאָר, גאַנץ דען רעאַקציאָנאֶרען אין דיא האֶנדע צו פֿאַללען. איינע עבענזאָ פֿעסטשטעהענדע טהאַטזאַכע איזט עס, דאַס דער „דואַליזמוס" אֶסטעררייך פֿאָר דען פֿאֶדעראַליזמוס — דער זיך בייא אונז „לאֶנדעראויטאָנאָמיע" גענענט — בעוואַהרט האַט.

נון האַבען וויר יודען צוואַר וועניג אורזאַכע, דען „פֿאַרבלאָזען" רעגיערונגען אונד דעם „צענטראַליזמוס" איין לאָבליעד צו זינגען. אונזערע שטאַאטסגרונדגעזעטצליך געוואָהרלייסטעטען רעכטע האַבען איהרערזייטס אונגעניגענדען שוטץ געפֿונדען, מאַן פֿערפֿוהר אונד פֿערפֿאֶהרט מיט אונז נאָך געפֿאַללען, אָהנע אונזערע רעכטע צו בעאַכטען; אונזערען זאֶהנען זינד פֿאַסט אַללע אֶמטער גרונדזאֶטצליך פֿערשלאָססען; אונזערע פֿערזאֶנליכע עהרע ווירד אֶפֿפֿענטליך אין דען קאָטה געצעררט, אָהנע דאַס זייטענס דער בערופֿענען פֿאַקטאָרען מיט דער גאֶטהיגען ענערשיע דאַגעגען אויפֿגעטרעטען ווערדע; אין וויען ווארדע אויף איינעם שלייכוועגע דיא קאָנפֿעססיאָנעללע שולע איינגעפֿיהרט אונד דיא רעגיערונג בעגניגט זיך דאַמיט, אויף איינער לענדענלאַהמען· אינטערפעללאַציאָן איינע ניכטססאַגענדע אַנטוואָרט צו ערטהיילען, דיא ניכטס אַלס איינע אויסרעדע איזט, וואֶהרענד דיא אונגעזעטצליכקייט ניכט בעהאָבען ווירד.— אַלל' דיעס אונד פֿיעל אֶהנליכעס אין ערוואֶגונג ציעהענד, בלייבט דאָך דיא פֿראַגע אָפֿפֿען: דירפֿטע עס אונטער איינעם אויסגעשפּראָכען רעאַקציאָנאֶרען רעגימע בעססער אָדער אֶרגער ווערדען? האָטטען וויר פֿאָן דען „אויטאָנאָמען לאַנדעסרעגיערונגען" מעהר רעכט אונד ביללינגקייט צו ערוואַרטען אָדער וועניגער? ווירדען וויר פֿיעללייכט אין דען איינצעלנען לאָנדערן איינען וויכטיגען פּאָליטישען פֿאַקטאָר בילדען, מיט דעם מאַן רעכנען מוסס, אַדער ניכט? — וויר דירפֿען ניכט פֿערגעססען, דאַס אים לעטצטען יאַהרע אין פראַג אונד אין וועסט-גאַליציען צום שוטצע אונזערעס לעבענס אונד בעזיטצעס בעלאַגערונגס- אונד אויסנאַהמס-צושטאַנד פֿערהאַנגט וואורדען, אונד דאַ דיא העטצע געגען אונז געראַדע פֿאָן דען אין דען בעטרעפֿפֿענדען לאָנדערן איינפֿלוססרייכען פּאַרטייען אויסגינג — דירפֿטען וויר אויך אים פֿאַללע דער „לאֶנדעראויטאָנאָמיע" אויף געניגענדען שוטץ רעכנען?

דיעזע אונד אֶהנליכע פֿראַגען זינד עס, דיא זיך דיא יודען אונזערער מאָנאַרכיע טאָגליך שטעללען מיססען, אום ניכט שפּאֶטער פֿאָן אונערוואַרטעטען איבערראַשונגען געטראָפֿפֿען צו ווערדען. וויר ווערדען אונז אים לויפֿע אונזערער אַרטיקעלסעריע מיט דיעזען פֿראַגען נאֶהער בעפֿאַססען.

איין געמיינדעטאַג אין גאַליציען.

אין דער נאֶכסטען צייט זאָלל אין דער מעטראָפּאָלע גאַליציענס איין יידישער געמיינדעטאַג צוזאַממענטרעטען, אום איבער דיא וויטאַלסטען אינטערעססען דער גאַליצישען יודענשאַפֿט צו בעראַטהען. אין איינעם ערנסטען מאָמענטע טריטט דיעזער טאַג צוזאַממען, דענן ערנסט איזט דיא צייט, טרויריג זינד דיא טאַגע, דיא דיא יודען גאַליציענס יעטצט ערלעבען. איינע פֿערזאַממלונג יידישער נאָטאַבעלן גאַליציענס וואַר ניע זאָ נאָטהיג וויא יעטצט; דיא העללען פֿלאַממען,

דיא אים פערגאנגענען זאממער זא פיעל יידישעס האב אונד גוט פערניכטעטען, זא פיעלע יידישע עקסיסטענצען צו גרונדע ריכטעטען, זיא האבען מיט איהרעם גרעללען שיינע דיא סיטואציאן בעלייכטעט, אונד אויך דיעיעניגען, דיא ביזהער ניכט זעהען אונד הארען וואללטען, אויך דיא הארטנאקקיגסטען אפטימיסטען מיססען יעטצט אים כארוס איינשטיממען: זא קאנן עס ווייטער ניכט געהען, דא מוסס אבהילפע געשאפפען ווערדען! ראשע אונד אויסגיעביגע הילפע טהוט נאטה!

דער געמיינדעטאג איזט פאן דער „שטאנדיגען קאממיססיאן" איינבערופען ווארדען, דיא פאם ערסטען געמיינדעטאג פאר עטווא 20 יאהרען איינגעזעטצט ווארדע, פאן דערען עקסיסטענץ ביזהער אבער ניעמאנד עטוואס וואוססטע, דא זיא פאן זיך קיין לעבענסצייכען גאב. דער ערסטע געמיינדעטאג וואר איין טאדטגעבארענעס קינד, ער האטטע זיך מיט רעליגיאזען פראגען בעשאפטיגט, דיא אונטער דען קאנזערוואטיווען יודען איינען שטורם הערפארריעפען אונד צו איינעם קליינען „קולטורקאמפף" געפיהרט האבען, דעססען איבעררעסטע נאך הייטע אין דען פעראיינען „שומר־ישראל" אונד „מחזיקי־הדת" צו מערקען זינד, דיא אללערדינגס פאזיטיוו ניכט מעהר אלס אקטיוו בעטראכטען ווערדען, דא זיא ניכטס פאן בעדייטונג אונטערנעהמען אונד נור זעלטען דרינגט עטוואס איבער איהרע „טהאטיגקייט" אין דיא אפפענטליכקייט. — אלזא דער מיססערפאלג דעס ערסטען געמיינדעטאגעס ווירקטע זא ניעדערשלאגענד אונד מיססמוטהיג אויף דיא הערערן דער „שטאנדיגען קאממיססיאן", דאס זיא זיך ליעבער אין דיעזער אפפיציעללען בעצייכנונג מייזעשטילל פערהיעלטען אונד זא — גאנץ וויא גאר מאנכער גראססע מאנן — אין פערגעססענהייט געריעטהען. נון האבען זיא זיך אויפגעראפפט, דער ערשטוינענדען וועלט קונדע פאן איהרער עקסיסטענץ געגעבען אונד דען צווייטען געמיינדעטאג איינבערופען. דיעזער געמיינדעטאג זאלל זיך ניכט מעהר מיט רעליגיאזע אדער געמיינדעפראגען בעפאססען, דענן דאז פערבריהטע קינד שייט דאז פייער: דיא טאגעסארדנונג דעסזעלבען איזט פאן דער „שטאנדיגען קאממיססיאן" וויא פאלגט פעסטגעשטעללט ווארדען:

1) איבער דיא אקאנאמישע לאגע דער יודען אין גאליציען אונד איבער דיא עטוואאיגען מיטטעל צור אבהילפע.

2) איבער דיא ניכטצולאססונג דער יודען טראטץ גלייכבערעכטיגונג צו דען אפפענטליכען שטאאטס־ אינד אויטאנאמען־בעהארדען אונד דיא עטווא דאגעגען צו ערגרייפענדען מיטטעל.

3) אנטראג בעטרעפפענד דיא איינפיהרונג דער פאלנישען שפראכע אלס אמטסשפראכע אין דער פערוואלטונג דער איזראעליטישען קולטוסגעמיינדען. פערנער אנטראגע דער דעלעגירטען — יעדע געמיינדע האט דאז רעכט, צווייא דעלעגירטע צו ענטזענדען — זאוויא דער פאן דען איינצעלנען קולטוסגעמיינדען איינגעבראכטען.

ווענן מאן נון בעדענקט, דאס דיא איינבערופונג דעס געמיינדעטאגעס זייטענס דער „שטאנדיגען קאממיססיאן" בערייטס אים פעברואר פאריגען יאהרעס געשעהען איזט, מוסס מאן ווירקליך שטוינענד פראגען: ווארום דויערט עס זא לאנגע? ווארום ווירד דער צוזאממענטריטט דיעזעס זא זעהר נאטהווענדיגען אונד ערזעהנטען געמיינדעטאגעס אימער ווייטער הינאויסגעשאבען אונד נאך הייטע ווייסס מאן ניכט בעשטיממט, צייט אונד ארט היעפיר אנצוגעבען? — דיא פארגאנגע דער לעטצטען מאנאטע דירפטען דאך נאך דאז איהריגע בייגעטראגען האבען, דעססען צוזאממענטריטט צו בעשלייניגען! לאנגסט האבען זיך דיא יודען אויססערהאלב גאליציענס מיט דער לאגע איהרער אונגליקקליכען ברידער היערצולאנדע בעפאססט, לאנגסט איזט דיא אנקעטטע דער „אסטעררייכיש־איזראעליטישען אוניאן", דיא בעראטהונגען דעס באהמישען „צענטראלפעראיינעס" איבער דיעזען פונקט געשלאססען — נור בייא אונז, אן דער שטאטטע דעס אונגליקקס, איזט עס נאך אימער שטיללע, „אונטער אללען וויפפעלן איזט רוהע"... דיא געשיכטע ציעהט זיך אימער מעהר אין דיא לאנגע אונד עס שיינט נאך עכט טאאפפע'שעם מוסטער „פארטגעוואורסטעלט" אונד „דורכגעפרעטטעט" צו ווערדען.

וויר קאננען עס אונמאגליך אננעהמען, דאס דער אינדיפפערענטיזמוס דער איינצעלנען געמיינדען עס איזט, דער דאז צוזאממענטרעטען דעס געמיינדעטאגעס פערצאגערט. זא פערשטאקקט דירפטע הייטע קיין גאליצישער קולטוספארשטאנד — בייא אלל זיינען פעהלערן — מעהר זיין, אום ניכט זיינע האנד צור סאנירונג דער יאממערפאללען אונד הערצצעררייססענדען צושטאנדע צו ביעטען, אונטער וועלכען דיא גראססען יידישען פאלקסמאססען לעבען, אדער פיעל ריכטיגער אויסגעדריקקט, ניכט לעבען קאננען. — נעננען וויר דאז קינד בייס רעכטען נאמען: מאנגעל אן פערטרויען צו דען לייטענדען מאננערן איזט עס, וועלכעס דאז צושטאנדעקאממען דער געמיינדעטאגעס ביז נון פערהינדערטע. דיא שולד היערין טראגען דיא לייטענדען מאננער זעלבסט, וועלכע פאסט נאך ניע עטוואס גאנצעס, איינהייטליכעס אינד דארום פרוכטברינגענדעס צו גונסטען איהרער גלויבענסגענאססען אונטערנאממען האבען. אללע איהרע אקציאנען גיעהען אן דעם פלוכע דער האלבהייט צו גרונדע: ניכט איינמאל איינען אויפרוף צו גונסטען געפלינדערטער יודען האבען זיא ערלאססען, דער גאנץ אונד גאר פיר דיא זא הארט בעטראפפענען פלאדירט האטטע, עס מוססטען אויך דיא פלינדערער בייא דען האארען הערבייגעצאגען ווערדען, אום נור ניכט פאן דער אנשיינענד צום גרונדזאטצע געמאכטען „האלבהייט" אבצוווייכען. — וויר וויעדערהאלען עס נאכמאלס: מאנגעל אן פערטרויען צו דען לייטענדען מאננערן איזט דער איינציגע גרונד פיר דיא פערצאגערונג דעס געמיינדעטאגעס, ווענן ניכט נאך ארגערעס דאצו קאממען זאלל: דאס נאמליך דיא לייטענדען מאננער זעלבסט אן זיך צווייפעלן אונד פאן פארנהעריין דיא גאנצע ארבייט אלס פרוכטלאז אנזעהען.

וויר געהען היער צוואר איין וועניג צו ווייט. אונזערע שולד איזט עס ניכט. שולד דאראן טראגען דיא מאננער זעלבסט, דיא דען געמיינדעטאג איינבערופען האבען. איהרע ביזהעריגע „טהאטיגקייט" איזט ניכט דארנאך אנגעטהאן, פערטרויען צו ערוועקקען. טראטצדעם ווינשען וויר פאם גאנצען הערצען, דער געמיינדעטאג מאגע גאר באלד זיינע בעראטהונגען אויפנעהמען. וויר וואללען דיעזע מאננער גערן וויעדער איינמאל אן דיא ארבייט זעהען, פיעללייכט האבען דיא פארגאנגע דער לעטצטען צייט זיא איינעס בעססערן בעלעהרט, פיעללייכט בעשליעססט דער געמיינדעטאג אירגענד עטוואס פערנינפטיגעס אונד דורכפיהרבארעס, אונד דאנן ווירד מאן איהם צורופען קאננען: „אלו לא באת אלא בשביל זה דיך!" — אויף איינען פונקט וואללען וויר נאך יעטצט הינווייזען. אין דעם אויפרוף דער „שטאנדיגען קאממיססיאן" — געפערטיגט פאן דען העררען דר. ביק, דר. היינריך גאטליעב, יאזעף גוטטין, נחמיה לאנדעס אונד דר. אדאלף רינגעלהויט — דער אין ציעמליך שווארצען פארבען דיא לאגע דער גאליצישען יודען שילדערט, פינדעט זיך אונטער אנדערעם פאלגענדער פאססוס: „דיא אין אונזערער אייגענען מיטטע זיך מאניפעסטירענדע שטראמונג איזט פיר אונז זעהר געפאהרדראהענד". דאמיט איזט וואהל נור דער „ציאניזמוס" געמיינט. ווער נון דען ציאניזמוס, דער אללעין דיא רעגענערירונג דעס יודענטהומס פאללציעהען קאנן אונד ווירד, אלס איינע געפאהר פיר דאז יודענטהום בעצייכנעט, צייגט, דאס ער פיר דיא בעדירפניססע דער יודען קיין פערשטאנדניסס האט אדער האבען וויל. פרייליך, אויס דעם צוזאממענהאנג געריססען האט דיעזער פאססוס איינע גאנץ אנדערע, אבער פיעללייכט ריכטיגערע בעדייטונג: דיא אין אונזערער אייגענען מיטטע זיך מאניפעסטירענדע שטראמונג — דער ציאניזמוס — איזט פיר אונז — דיא מאננער דער „שטאנדיגען קאממיססיאן" — זעהר געפאהרדראהענד, דענן דער ציאניזמוס ווירד האפפענטליך באלד דיעזען מאננערן דאז העפט אויס דען האנדען נעהמען.

לעמבערג, Dr. J.

בריעף אויס פּאַריז.

נור לאַנגזאַם, שריטט פֿיר שריטט, געהט דיא רעוויזיאָן דעס דרייפֿוס־פּראָצעססעס פֿאָר זיך; נאַך אַללען זייטען פֿאָרזיכטיג טאַסטענד אונד פּריפֿענד געהט דער קאַססאַציאָנסהאָף דאַראַן, דאַז דונקעל צו ענטהיללען, דאַז איבער דיעזע אַפּפֿערע געברייטעט איזט. קיין ענערגישער שריטט נאַך פֿאָרוואָרטס, קיין מוטהפֿאָללעס אונד פֿעסטעס צוגרייפֿען. דער עדלע פּיקאַר שמאַכטעט נאָך אימער איס געפֿענגניסס אונד טראָטץ דעס פּראָטעסטעס אַללער, דיא אין פֿראַנקרייך נאַמען אונד אַנזעהען האַבען, וואַגט מאַן עס ניכט, איהן אויף פֿרייען פֿוסס צו זעטצען. — שולד אַן דיעזער אונענטשלאָססענהייט אונד דיעזעם לאַבאַרירען דעס קאַססאַציאָנסהאָפֿעס האַט דיא רעגיערונג, דיא אַנשיינענד געפֿירכטעט האַט, דיא רעוויזיאָנסבעוועגונג קאָננטע איהר נאַך איבער דען קאָפּף וואַכסען, אונד דאַז איהרינגע טהאַט, דיא האָפֿפֿנונגען דער רעוויזיאָניסטען איין וועניג הערגבצודריקקען, אינדעם זיא דורך דען מונד דעס קריעגסמיניסטערס פֿרייסינעה ערקלאָרען ליעסס, עס גיבט טהאַטזאָכליך איין „געהיימעס אַקטענבינדעל" אים פּראָצעססע דרייפֿוס, דערען ענטהיללונג איינע קריעגסגעפֿאַהר הערויפֿבעשוואָרען ווירדע. נאַטירליך דייטעטען דיא אַנטירעוויזיאָניסטען דיא וואָרטע דעס מיניסטערס גלייך אין איהרעם זיננע אונד דאַז אַלטע מאַרכען וואורדע וויעדער אויפֿגעוואָרמט: דיא רעוויזיאָן איזט איינע געפֿאַהר פֿיר פֿראַנקרייך! — אורשפּרינגליך גלויבטע מאַן, דער מיניסטער־פּרעזידענט הערר שאַרל דיפּי האָטטע מיט איינעממאַלע דיא לוסט בעקאָממען, איין וועניג מיט דען הערען דרימאָן, ראָשעפֿאָרט אונד קאַוואַגניאַק צו ליעבאייגעלן אונד אום איהרע וואוטה צו בעזאָנפֿטיגען, ליעסס ער איהנען דורך זיינען קריעגסמיניסטער איינינע ליעבענסווירדיגקייטען זאַגען. אַבער דיא ענטשיעדענע אַבפֿערטיגונג, וועלכע הערר דיפּי פֿאָריגע וואָכע דען אַנטיסעמיטען געלעגענטליך דער אינטערפּעללאַציאָן איבער דיא צושטאָנדע אין אַלגיער ערטהיילטע, ווידערשפּריכט דיעזער אַנזיכט גאַנץ אונד גאַר. דאַז אויפֿטרעטען דער רעגיערונג איזט אַלזאָ נור איהרער שוואַכמיטהיגקייט צוצושרייבען, איהרער פֿורכט פֿאָר דער מיליטאָרפּאַרטייא, וועלכע אים פֿאַללע דער דורכפֿיהרונג דער רעוויזיאָן צו אַללעם ענטשלאָססען צו זיין שיינט; אָדער — וואַס אַבער האָכסט אונוואַהרשיינליך איזט — עס גיבט ווירקליך איין „געהיימעס אַקטענבינדעל", דעססען ענטהיללונג דער רעגיערונג אונאַנגענעהם ווערדען קאָננטע. דאַס אויך דיעזע אַקטען זיכערליך וויא אַללע אַנדערען געפֿאַלשט זייען, דאַז ווילל דיא רעגיערונג פֿאָרלייפֿיג נאָך ניכט צוגעבען.

יעדענפֿאַללס איבט דיא האַלטונג דער רעגיערונג אויף דען קאַססאַציאָנסהאָף איינע לאַהמלעגענדע ווירקונג אויס. טאָגליך ווידערשפּרעכען זיך דיא נאַכריכטען איינאַנדער. באַלד הייססט עס, דער קאַססאַציאָנסהאָף בעשאָפֿטיגע זיך בערייטס מיט דער פּריפֿונג דעס מיסטעריאָזען „אַקטענבינדעלס", באַלד ווידער ווירד בעהויפּטעט, דער קאַססאַציאָנסהאָף זייא נאָך ניכט אים בעזיטצע דעססעלבען או. ז. וו.

דיעזער שטאַנד דער לאַגע ערמוטהיגט נאַטירליך דיא אַנטירעוויזיאָניסטען, וועלכע וויעדער דען קאָפּף אין דיא האָהע טראַגען. דיעזער טאַגע בילדעטע זיך איינע נייע „אַנטי־דרייפֿוס־ליגאַ", דער זיך איינע אַנצאַהל הערפֿאָרראַגענדער פּערזאָנליכקייטען אַנשלאָסס, דאַרונטער דיא מיטגליעדער דער אַקאַדעמיע בראַגליע, קאָפּפּע, ברינטיער, ד'האָססאָנוויללע, ד'אויליפֿפֿרע, דעמין, לעמאָטער אונד בורשעה. אויך דיא מיליטאָרפּאַרטייא ריסטעט פֿאָן נייעם אונד ווער וויים, וועלך' נייער געוואַלטשטרייך בעפֿאָרשטעהע. עס ליעגט אין דען האָנדען דעס קאַססאַציאָנסהאָפֿעס, דיעזען טרייבערייען איין ענדע צו בערייטען דורך איינען ענטשיעדענען שריטט נאַך פֿאָרוואָרטס, זאָנסט לויפֿט דיא גאַנצע רעוויזיאָן געפֿאַהר, אין דיא בריכע צו געהען. וויר לעבען עבען אין פֿראַנקרייך, וואָ דאַז פֿאָלק זיינע אַנזיכטען אונד אַנשויאונגען מיט בעזאָנדערער לייכטיגקייט אונד לייכטפֿערטיגקייט וועכסעלט.

דיעזער טאַגע זייא היער דאַז געריכט פֿערברייטעט וואָרדען, דרייפֿוס האַבע זיך בערייטס נאַך פֿראַנקרייך איינגעשיפֿפֿט; דער קאָלאָניען־מיניסטער בעאיילטע זיך, דאַז צו דעמענטירען, מיט דער בעמערקונג, דער קאַססאַציאָנסהאָף האַבע ביזהער אום דיא טראַנספּאָרטירונג דרייפֿוס נאַך פֿראַנקרייך ניכט אַנגעזוכט. זאָללטע דיעס געשעהען, דאַנן ווירדע עס דיא בעפֿעלקערונג פֿאָן פּאַריז פֿריהער ערפֿאַהרען אַלס דרייפֿוס זעלבסט. — דאַס דורך דיעזע פּאָמפּאָזע אַנקינדיגונג דיא געוואַלטשטרייכע, וועלכע דיא אַנטידרייפֿוססיאַנער בייא זיינער ריקקעהר פֿאָן דער טייפֿעלסאינזעל געגען איהן פּלאַנען, נור ערלייכטערט ווערדען, דאַז וויללֿ דיא רעגיערונג ניכט בעדענקען.

*

נון בעשאָפֿטיגען זיך אויך דיא שפּיריטיסטען מיט דעם אונגליקליכען עקס־קאַפּיטאָן, אונד האַבען אויך איהרע וואַהרנעהמונגען איין עטוואַס זאָנדערבאַרעס אונד קאָפּפֿשיטטעלן עררעגענדעס רעזולטאַט צו טאַגע געפֿאָרדערט, זאָ גלויבע איך, עס דירפֿטע דאָך דען לעזערן דער „יידישען פֿאָלקסשטיממע" ניכט אונאינטערעססאַנט זיין, דאַריבער עטוואַס צו ערפֿאַהרען. דיא זאַכע גינג אין דער זיטצונג איינער שפּיריטיסטישען פּריוואַטגעזעללשאַפֿט פֿאָר זיך. דאַז מעדיאוס, דאַז זיך אַלס ווילהעלם שאַרף, געוועזענער שולליטער אין דרעזדען־אַלטשטאַדט פֿאָרשטעללטע, ערווידערטע אויף דיא דיעסבעציגליכען פֿראַגען פֿאָלגענדעס:

„יאַ, ער איזט ניכט שולדיג, אַבסאָלוט ניכט, אין דעם מאַססע צו זיינער שטראַפֿע; וועגן ער געפֿעהלט האַט, זאָ וואַר עס דורך איינע גראָססע פּערזאָנליכקייט, דורך לייכטזינן עהער: דיא רעוויזיאָן ווירד אין איינעם קורצען צייטרויס בעגיננען אונד ער ווירד דיעזעלבע ערלעבען, אָבוואָהל ער נאָך אים לעטצטען מאָמענטע זיינער געפֿאַנגענשאַפֿט צווייא מאָרדפֿערזוכען אויסגעזעטצט זיין ווירד. דאַז גלויבע איך לעזען אונד פֿיהלען צו קאָננען, דאָך נעהמעט עס ניכט פֿיר אַבסאָלוטע וואַהרהייט, דאַ עס אייגענטליך איבער מיינע גרענצען, איבער מיינע ספֿאָהרען הינאויסגעהט, אין דיא צוקונפֿט זעהען צו קאָננען."

— „דוא ווילסט אַלזאָ וויססען, דאַס דרייפֿוס אין זיין פֿאָריגעס לעבען אין איינער אַנדערען מאַטעריעללען געשטאַלט אונרעכט געטהאַן, דאַס ער יעטצט אַלס אונשולדיגער דיעזע שטראַפֿע אַבביססען מוסס?" — (דיעזע פֿראַגע עראיננערט אַן דיא בעהויפּטונג דער יידישען קאַבאַליסטען).

דאַרויף ערווידערטע דאַז מעדיאוס: „דרייפֿוס וואַר איין אולטראַיעזואיט אונד האַט אַלס זאָלכער אין זיינער שטעללונג געגען דען וואַהרען גלויבען אונד אַלס וואַהרער דיענער גאָטטעס פֿיעל אונרעכט געטהאַן, אויך נאָך דורך האָרטע געגען אַנדערסגלייביגע צור צייט דער אינקוויזיציאָן, אונד אינפֿאָלגע דעססען ביססט ער יעטצט אַלס אָפּפֿער איינער שטרענגען גלויבענסריכטונג געגען דיא יודען."

זאָוויט דער בעריכט דעס שפּיריטיסטען־פֿעראיינעס. דיא זעעלע איינעס גראָססאינקוויזיטאָרס לעבט אַלזאָ אין דרייפֿוס אונד דיעזע ווירד פֿאָן איהרען אייגענען געזיננונגסגענאָססען דעס 19. יאַהרהונדערטס זאָ גרויענפֿאָלל פֿערפֿאָלגט. איינע גראָססערע שטראַפֿע גיבטס וואַהרליך ניכט! ניכט דער יודע דרייפֿוס ליידעט אַלזאָ, זאָנדערן דער אולטראַיעזואיט פֿאָן אַננאָ דאַצומאַל — וואַס דירפֿטען היעצו דרימאָן אונד קאָנזאָרטען זאַגען?!

*

דעם איינסטיגען רעוואָלוציאָנאָר אונד יעטצטיגען אַנטיסעמיטען ראָשעפֿאָרט האַט דאַז שיקקזאַל גאַר אַרג אונד איראָניש מיטגעשפּיעלט. דיא גאַטטין דיעזעס גראָססטען דרייפֿוס־פֿיינדעס איזט מיט איינעם יודען נאַמענס מאַקס דרייפֿוס דורכגעגאַנגען. דיא פּאַריזער בלאָטטער האָנזעלן ראָשעפֿאָרט מיט דער בעמערקונג, זיין אַנטיסעמיטיזמוס שיינט דאָך ניכט זאָ וויטגעהענד געוועזען צו זיין, דאַ איין יודע אין זיין הויז צוטריטט פֿאַנד...

דיא פּאַריזער אַנטיסעמיטען האַבען נאָך איינע אורזאַכע, רעכט אַרגערליך צו זיין. דיא פֿרויא דעס יידישען דיכטערס קאַהן, וועלכע

ביז נון דעם קריסטענטהום אַנגעהאָרטע, איזט אינפאָלגע דער אַנטיסעמיטישען העטצען געגען דיא יודען צום יודענטהום איבערגעטרעטען. דרימאָן ערשאָפּפט נון זיין גאַנצעס שימפּפלעקסיקאָן אונד שפייט גיפט אונד גאַללע איבער דיעזעס רוכלאָזע פערגעהען — איינזיכטספאָללערע קרייזע אַבער בעגיננען איינצוזעהען, דאַז דיא העטצע געגען דיא יודען גאַר מאַנכמאַל איינע ענטגעגענגעזעטצטע ווירקונג האַט.

פאַריז, אים יאַנואַר 1899. י. גאָלאָמב.

פּאָליטישע רונדשויא.

אין אָסטעררייך וויא אין אונגאַרן ווירד פאָרלייפיג אָהנע פּאַרלאַמענט רעגיערט. ווערדער אויסגלייכספּראָוויזאָריאום נאָך בודשעה־פּראָוויזאָריאום זינד פאָן דען פּאַרלאַמענטען גענעהמיגט וואָרדען. דיא קוואָטע (דאַז איזט דיא בייטראַגלייסטונג ביידער רייכסהאָלפטען צו דען געמיינזאַמען אויסגאַבען) איזט מיטטעלסט קאַיזערליכען ערלאַססעס פיר דיא ערסטען מאָנאַטע דיעזעס יאַהרעס אין דער ביזהעריגען האָהע בעשטיממט וואָרדען. אונגאַרן צאַהלט אַלזאָ ווייטער 30 אונד אָסטעררייך 70 פּערצענט. דער אויסגלייך אונד דאַז בודשעה־פּראָוויזאָריאום זינד פיר אָסטעררייך מיט הילפע דעם § 14 אויף 6 מאָנאַטע פערלאָנגערט בעציעהונגסוויזע בעשטיממט וואָרדען. דיא אונגאַרישע רעגיערונג איזט ניכט זאָ גליקקליך, איינען זאָלכען פּאַראַגראַפען צו בעזיטצען אונד זאָ מוססטע דער „געזעטצלאָזע צושטאַנד" פּראָקלאַמירט ווערדען. דאַ אין איינעם זאָלכע פאַללע ניעמאַנד צור שטייערצאַהלונג געצוואונגען ווערדען קאַנן — דענן דיא שטייעראיינהעבונג דאַרף נור מיט בעוויללינונג דעם פּאַרלאַמענטעס געשעהען — זאָ האַט דער פינאַנצמיניסטער דיא שטייערבעהאָרדען אנגעוויזען, פאָן יעדער שטייערעקזעקוציאָן אַבצוזעהען. דער אונגאַרישען רעגיערונג, רעשפעקטיווע דער אונגאַרישען שטאַאַטסקאַססע, ענטשטאַנד אַבער איין רעטטער אין דער נאָטה, דער דורך דיא קיהנהייט זיינעס אויפטרעטענס אַללע וועלט אין שטוינען פערזעטצטע. דער בעריהמטע שריפטשטעללער מוירוס שאָקייא פּראָפּפּענטליכטע נאָמליך אים רעגיערונגסאָרגאַן „נעמצעט" איינען אויפרוף, אין וועלכעם ער אַללע אונגאַרן אויפפאָרדערטע, אויס אייגענעם אַנטריעבע דיא שטייערריקקשטאָנדע צו בעצאַהלען, אום דיא שטאַאַטסמאַשינע ניכט צום שטיללשטאַנדע צו צווינגען. זיינע וואָרטע איבטען גראָססע ווירקונג אויס אונד אַן אַללען שטייעראָמטערן האַבען דיא בעאַמטען פאַלל צו טהון, אום דעם אַנדראַנג דעם שטייערצאַהלענדען פּובליקומס שטאַנד צו האַלטען. ניכט בלאָס דיא ריקקשטאָנדע ווערדען בעצאַהלט, זאָנדערן פיעלע צאַהלען אויך אים פאָרהיניין פירס גאַנצע יאַהר 1899.

— דיא אויסזיכטען פיר דיא נאָכסטע צוקונפט זינד קיינע ראָזיגען. זאָוואָהל דיא אָסטעררייכישע אַלס אויך דיא אונגאַרישע רעגיערונג זינד ניכט אויף ראָזען געבעטטעט. אין ביידען רייכסהאָלפטען טאָבט דער קאַמפף אונערביטטליך ווייטער אונד עס איזט קוים אַבצוזעהען, וואַנן ענדליך דערזעלבע איין ענדע פינדען ווערדע. פרייליך האַט עס באַראָן באַנפפי פיעל לייכטער אַלס זיין קאָללעגע גראַף טהון. אין אונגאַרן קאָמפּפט דיא אָפּפּאָזיציאָן איינען פערזאָנליכען קאַמפף געגען דען מיניסטער־פּראָזידענטען, דען זיא בעזייטיגען וואָללען, נאַכדעם אַבער דיא מאַיאָריטאָט ענטשלאַססען הינטער דעם באַראָן באַנפפי שטעהט, דירפטע דער קאַמפף האָכסטוואַהרשיינליך מיט דעם זיעגע דער רעגיערונג ענדען. פיעל שוויעריגער שטעהט דיא זאַכע אין אָסטעררייך; היער מיססטע, אום דיא פּאַרלאַמענטאַרישע מאַשינע ווידער רעגעלרעכט אין בעוועגונג זעטצען צו קאָננען, צוערסט דעם נאַציאָנאַליטאָטען־קאַמפפע איין ענדע בערייטעט ווערדען. ביא דער געשיקקליכקייט, דיא ביזהער דיא אָסטעררייכישען רעגיערונגען אין דיעזער בעציעהונג בעקונדעטען, איזט דאַז ליידער ניכט זאָ שנעלל צו ערוואַרטען.

— וויא פערלויטעט, זאָלל דער מיניסטער פיר גאַליציען אַדאַם ריטטער פאָן יענדרזעיאָוויטש דעמנאָכסט צוריקקטרעטען. אַלס דעססען נאַכפאָלגער ווערדען גענאַננט: אַבגעאָרדנעטער דר. פּיענטאַק אָדער דער וויצעפּראָזידענט דעס לאַנדעסשולראַטהעס דר. באָברזינסקי.

— דער רייכסראַטה דירפטע פיר דען 16. ד. מ. ווידער איינבערופען ווערדען.

— דיא מייסטען לאַנדטאַגע האַבען זיך נאָך איינינגען זיטצונגען ווידער פערטאַגט.

— ביא דען פּאָליטישען בעהאָרדען ערסטער אונד צווייטער אינסטאַנץ אין גאַליציען וואורדע מיט נייאַהר 1899 דיא זאָנן־ אונד פייערטאַגסרוהע איינגעפיהרט.

— דיא יונגטשעכען זינד שטאַרק ענטטיישט, דאַס אין דער קאַיזערליכען באָטשאַפט געלעגענטליך דער עראָפפנונג דעס באָהמישען לאַנדטאַגעס ניכט איהרען שטאַאַטסרעכטליכען פאָרדערונגען גענינגע געלייסטעט וואָרדען איזט. איינינגע הייססשפּאָרנע דערזעלבען דראָהען בערייטס מיט דער ענטשיעדענסטען אָפּפּאָזיציאָן געגען דיא רעגיערונג.

— דער דייטשע קאַיזער האַט אַן דען צאַר איינען בריעף געריכטעט, אום איהן איבער דיא אונפּאָליטישען אַבזיכטען זיינער פּאַלאָסטינאַ־רייזע אויפצוקלאָרען, דאַ היעראיבער פאָן רוססישער זייטע טענדענציאָזע מיטטהיילונגען פערברייטעט וואָרדען זינד. אויך דאַז ענגליש־דייטשע איינפערנעהמען וואורדע אין אַנטירוססישעם זיננע צו דייטען פערזוכט, אונד אויך דאַריבער מאַכטע קאַיזער ווילהעלם בערוהיגענדע אויפקלאָרונגען.

— צווישען ענגלאַנד אונד פראַנקרייך איזט ווידער איין קאָנפליקט אויסגעבראָכען. נאַכדעם פראַנקרייך אין עגיפּטען בעציגליך פאַשאָדאַ'ס דען ענגלאָנדערן דאַז פעלד רייממטע, געהט נון ענגלאַנד דאַראַן, אויך אין דער נייפונדלאַנד־פראַגע איינען ענטשיידענדען שריטט צו טהון. פראַנקרייך האַט נאָמליך אים ווידערשפרוכע צו דעם ווערזאַיללער פערטראַג אויף דער אינזעל סט. פּיעררע (אַמעריקאַ) בעפעסטיגונגען ערריכטעט. דאַ פראַנקרייך, ווענן עס דיא אינזעל בעהעררשט, דיא פערבינדונגען ענגלאַנדס מיט קאַנאַדאַ שטאָרען קאָננטע, וואָללען זיך דאַז דיא ענגלאָנדער ניכט געפאַללען לאַססען אונד שיינען צו איינעם ענטשיידענדען שריטט ענטשלאָססען צו זיין.— דיא בעציעהונגען צווישען דיעזען ביידען מאָכטען זינד אים אַללגעמיינען געשפּאַננט, דאַ איהרע אינטערעססען אין אַללען וועלטטהיילען אויף איינאַנדער שטאָססען. נייערליך קאַם נאָך דיא אויסדעהנונג דער פראַנצאָזישען קאָלאָניע אין שאַנגהאַי (כינאַ) הינצו, געגען וועלכע דיא ענגלישע פּרעססע מיט גראָססער העפטיגקייט אויפטריטט. נאַטירליך ריכטעט זיך דאַ דער אונוויללע ניכט בלאָס געגען פראַנקרייך, זאָנדערן אויך געגען כינאַ, דאַז זיך אַללעס געפאַללען לאַססען מוסס. „מאַכט געהט פאָר רעכט", איזט יאַ איין אַלטבעוואָהרטער פּאָליטישער גרונדזאַטץ.

— אויף דער אינזעל קרעטאַ זינד נונמעהר אונטער דען פיהרערן דער קריסטען שטרייטיגקייטען אויסגעבראָכען. עס שיינט, דאַס דאָרט ניע רוהע איינטרעטען קאַנן: זעלבסט איין גריעכישער פּרינץ אַלס גאָוורנער הילפט ניכטס.

קראָניק.

(קראַקויא.) דער „אַללגעמיינע אָסטעררייכיש־איזראַעליטישע בונד" איזט נונמעהר אינס לעבען געטרעטען. דיא קאָנסטיטוירענדע זיטצונג פאַנד דיעזער טאַגע שטאַטט, צום פּראָזידענטען וואורדע דר. אַלפרעד שטערן געוואָהלט, צו וויצעפּראָזידענטען: דר. ראָזענבאַכער אונד דר. ביק, קאַססיער: דר. גוסטאַוו קאָהן, שריפטפיהרער: דר. מאַקסימיליאַן שטיינער. עס בלייבט נון אַבצוואַרטען, אָב דיעזער בונד מיט דעם לאַנגאַטהמיגען טיטעל ערשפּריעססליכעס לייסטען ווירד.

(קראַקויא.) איין שטוינען אונד טיעפעס בעדויערן הערפאָררופענדער סטאַטיסטישער אויסווייז געלאַנגטע יעטצט צו אונזערער קעננטניסס. אין וויען זאָללען זיך נאָמליך אים אַבגעלויפענען יאַהרע איבער 4500 יודען געטויפט האַבען...

(וויען.) אם 27. אונד 28. פֿאָריגען מאָנאַטס פֿאַנד היער דער צווייטע פֿערבאַנדסטאַג דער איזראַעליטישען רעליגיאָנסלעהרער אַן דען אֶסטעררייכישען מיטטעלשולען אונטער צאַהלרייכער בעטהייליגונג שטאַטט.— אויס אַנלאַסס דעס פֿינפֿציגיאֶהריגען יובילאָאומס דעס קאיזערס ווידמעטען דיא אֶסטעררייכיש־גאַליצישען איזראַעליטענגעמיינדען אין פּאַלאֶסטינאַ דעם קאיזער איינע הולדיגונגסאַדרעססע, וועלכע פֿאַר איניגען טאַגען דורך דען נשיא הכולל ה׳ י. ל. שרייבער אויס דראָהאָביטש אונד דעם וויענער ראַבבינער ס. פֿ י ר ס ט דעם מיניסטער־פּראֶזידענטען גראַפֿען ט ה ו ן איבעררייכט וואורדע. דיא דעפּוטאַציאָן וואורדע פֿאָם מיניסטער־פּראֶזידענטען אין זעהר ליעבענסווירדיגער ווייזע עמפּפֿאַנגען אונד גאַב גראַף טהון דער איבערצייגונג אויסדרוקק, דאס דער קאיזער זיך איבער דיא לאָיאַליטאֶט דער זאָ וויט פֿאָם היימאַטהלאַנדע ענטפֿערנטען איזראַעליטישען אונטערטהאַנען פֿרייען ווערדע.— אויס אַנלאַסס דעם געבורטסטאַגעס דעם סולטאַנס פֿאַנד אַם 29. פּ. מ. אים טירקישען טעמפעל איין פּעסטגאָטטעסדיענסט שטאַטט, אַן וועלכעם דער טירקישע באָטשאַפֿטער אין וויען מ א ה מ ו ד נ ע ד ד י ם ב ע י, מיט דעם באָטשאַפֿטספּערזאָנאַל טהיילנאַהם. ראַבבינער פּ א פּ א היעלט דיא פֿעסטרעדע אונד אָבערקאַנטאָר בויער רעציטירטע דאַז געבעט פֿיר דען סולטאַן. דיא פֿייער שלאָסס מיט אַבזינגונג דער טירקישען פֿעסטהימנע. דער באָטשאַפֿטער שפּראַך דעם פֿאָרשטאַנדע זיינע בעזאָנדערע אַנערקעננונג אויס.

(וויען.) דיא בעריהמטען שריפֿטשטעללער אונד ציאָניסטען מאַקס נ א ר ד ו י א אונד בערנאַרד ל אַ ז אַ ר ווערדען אים לויפֿע דיעזעס מאָנאַטס היער פֿאָרטראֶגע האַלטען.

(בערלין.) דאַז היעזיגע ראַבבינערסעמינאַר פֿייערטע דיעזער טאַגע דאַז 25 יאֶהריגע יובילאֶאום זיינעס בעשטעהענס אין ערהעבענדער ווייזע. איינע גראָססע אַנצאַהל ראַבבינער, דיא זיך אין דיעזעם סעמינאַר אויסגעבילדעט האַבען, זינד צור טהיילנאהמע אַן דער פֿייער היער איינגעטראָפֿפֿען.

(ווילנאַ.) פֿרויא באַראָן הירש האַט דען בעטראַג פֿאָן 200.000 רובעל געשפּענדעט, אום דאַזעלבסט ביללינע וואָהנונגען פֿיר אַרמע אָהנע אונטערשיעד דער קאָנפֿעססיאָן צו ערריכטען.

(פּאַריז.) אויף וואונש דעס קאַססאַציאָנסהאָפֿעס איזט איינע ריכטערליכע פערזאָנליכקייט אין ק אַ י ע נ נ ע בעאויפֿטראַגט וואָרדען, זיך נאַך דער טייפֿעלסאינזעל צו בעגעבען אונד ד ר י י פֿ ו ס איבער איינצעלנע נאֶהער בעצייכנעטע פונקטע צו פֿערהאֶרען.

(אַלגיער.) דיא היעזיגען אַנטיסעמיטען וואָללען ניכט רוהען אונד ראַסטען אין איהרען בעשטרעבונגען, דיא יודען איהרער רעכטע צו בערויבען. זאָ ריכטעטע דער שטאֶדטישע פֿינאַנצאויסשוסס אַן דען גאָווערנער איינע אַדרעססע, וואָרין ער דיא אויפֿהעבונג דעס אים יאהרע 1870 ערלאַססענען דעקרעטס, דורך דאַז דיא יודען נאַטוראַליזירט וואורדען, מיט ריקקווירקענדער קראַפֿט פֿערלאַנגט.

(מאַרזיילע.) דיא שיפֿפֿע אויס אַלגיער ברינגען פֿאַסט מיט יעדעם איינלויף אין דען היעזיגען האַפֿען אָבדאַכלאָזע דער אַרמוטה פֿערפֿאַללענען יידישען פֿאַמיליען. דאַז עלענד זאָלל דאָרט אונבעשרייבליך זיין.

(לאָנדאָן.) דיא פֿראַנצאֶזישע רעגיערונג האַט פֿאָן דער ענגלישען רעגיערונג דיא אויסליעפֿערונג עמיל ז אָ ל אַ׳ ס, וועלכער זיך אין ענגלאַנד אויפֿהאַלטען זאָלל, פֿערלאַנגט. דיא ענגלישע געהיימפּאָליציי זאָלל אויף דער זוכע נאַך איהם זיין. [דיעזע נאַכריכט קלינגט יעדענפֿאַללס גאַנץ אונגלויבליך.]

(יערוזאַלעם.) נאַך איינעם נייען אויסווייזע צאֶהלט אונזערע שטאַדט 3 גראָססע סינאַגאָגען אונד איבער הונדערט קליינע יידישע בעטהייזער, 44 טירקישע מאָשעען אונד 70 קריסטליכע קירכען. פֿערנער עקסיסטירען היער 27 גראֶססערע קנאַבען־ אונד מאֶדכענשולען אונד 5 שפּיטאֶלער.

(נעוו־יאָרק.) דער אַמעריקאַנישע באַראָן הירש־פֿאָנדס האַט איינע נייע קאָלאָניע איינגעריכטעט. דיעזעלבע פֿיהרט דען נאַמען שעסטערפֿיעלד (אין נעוו־לאָנדאָן קונטי), אונד ווירד נאַך דעם געמישטען סיסטעם אָרגאַניזירט, אונד צוואַר ווערדען פֿאַבריקען ערריכטעט צור אַנפֿערטיגונג פֿאָן העררענקליידערן אונד היטען. אויססערדעם ווערדען פֿיר איינצעלנע פֿאַמיליען הייזער געבויט, וועלכע שפּאֶטער מיט לאַנדווירטהשאַפֿט זיך בעשאֶפֿטיגען ווירדען.

(קאיזער ווילהעלם אין געלדנאֶטהען.) איין וויענער מאָנטאַגסבלאַטט בראַכטע יינגסט איינע בערלינער דעפּעשע, וואָנאַך קאיזער ווילהעלם אַן קאיזער פֿראַנץ יאָזעף איינען בריעף גערישטעט האַבען זאָלל מיט דער ביטטע, איהם 12 מיללי אָנען צו באָרגען. דיא בערלינער פּאָליציי לייטעטע איינע אונטערזוכונג געגען דען בערלינער קאָררעספּאָנדענטען דיעזעס בלאַטטעס איין. דיעזער אַבער קאָננטע נאַכווייזען, דאַס דיעזע דעפּעשע גאַר ניכט פֿאָן איהם אַבגעזענדעט, זאָנדערן איינפֿאַך אין וויען אין דער רעדאַקציאָן פֿערפֿאַססט וואָרדען איזט, וואָמיט דיא „אַפֿפֿאֶרע“ אַלס ערלעדיגט בעטראַכטעט וואורדע.

(איין אַמעריקאַנישער פֿערלעגער) האַט דעם קאיזער ווילהעלם איינען שעק אויף 5000 דאָללאַרס מיט דער ביטטע צוגעשיקקט, איהם דאַפֿיר איינען אַרטיקעל צו זענדען, אין וועלכעם ער זיינע אַנזיכט איבער דען לעטצטען שפּאַניש־אַמעריקאַנישען קריעג דאַרלעגען מאֶגע. דער שעק איזט נאַטירליך אַלסבאַלד דעם פֿערלעגער צוריקגעשטעללט וואָרדען.

(דיא פֿריעדענספֿריינדע) פּלאַנען איינע גראָססע קונדגעבונג פֿיר דען צאַר נ י ק אָ ל ו י ס. אַם טאַגע דעם צוזאַממענטריטטעס דער פֿריעדענסקאָנפֿערענץ אין פּעטערסבורג זאָלל דאָרט איינע מאַססענדעפּוטאַציאָן אויס אַללען לאֶנדערן איינטרעפֿפֿען, אום דעם צאַר איהרע הולדיגונג פֿיר זיינען עדלען פֿאָרשלאַג צור אַבריסטונג דאַרצובריגנען.

(מיניסטער־דועלל.) צווישען דעם אונגאַרישען מיניסטערפּראֶזידענטען באַראָן ב אַ נ פֿ פֿ י אונד דעם אַבגעאָרדנעטען ה אָ ר א נ ס ק י פֿאַנד אַם 3. ד. מ. איין פּיסטאָלענדועלל שטאַטט.ביידע דועללאַנטען בליעבען אונפֿערלעטצט.

(איינע באַנקעראָטטע שטאַדט.) דיא שטאַדט ב א ר י אין איטאַליען האַט איהרע צאַהלונגען איינגעשטעללט.

(אין קאַאדען, באַהמען) פֿערגיפֿטעטען זיך 4 פּאָלנישע אַרבייטער אויס פֿערצווייפֿלונג איבער דיא בעענדיגונג דער אייזענבאַהנאַרבייטען, וואָדורך זיא ערווערבלאָז אונד דער גראֶססטען נאָטה פּרייזגעגעבען וואורדען. צוויא זינד געשטאָרבען, איינער רינגט מיט דעם טאָדע אונד בעציגליך דעס לעטצטען איזט האָפֿפֿנונג פֿאָרהאַנדען, איהן אַם לעבען צו ערהאַלטען.

(אֶסטערריכישע ראָטהע קרייץ־לאָזע.) בייא דער ציעהונג אַם 2. ד. מ. פֿיעל דער הויפּטטרעפֿפֿער מיט 70000 קראָנען אויף סעריע 2891 נר. 17, דער צווייטע טרעפֿפֿער מיט 2000 קראָנען אויף סעריע 11,611 נר. 18.

(דיא נייע היילוויססענשאַפֿט). דיעזעס אין אונזערער הייטיגען נוממער אינזערירטע ווערק פֿאָן לואיס ק ו ה נ ע איזט אויך אין דורך דיא אַדמיניסטראַציאָן אונזערעס בלאַטטעס צו בעציעהען. אַבאָננענטען ערהאַלטען דאַסזעלבע אום 50% פערצענט בילליגער אַלס דער לאַדענפּרייז איזט, נאַמליך אום דען בעטראַג פֿאָן 3 קראָנען.

קראַקויער לאָקאַל־נאַכריכטען.

(באַנקעטט.) מיטטוואָך אַבענדס פֿאַנד היער אים „האָטעל דע לאָנדרעס“ איין באַנקעטט שטאַטט, וועלכעס פֿאָם היעזיגען קולטוספֿאָרשטאַנדע צו עהרען זיינעס פּראֶזידענטען ה׳ דר. ל ע אָ ן ה אָ ר אָ וו י ט ץ פֿעראַנשטאַלטעט וואורדע, אויס אַנלאַסס דעם איהם פֿאָן זיינער מאַיעסטאֶט דעם קאיזער פֿערליעהענען ריטטערקרייצעס דעם פֿראַנץ־יאָזעפֿס־אָרדענס. דאַז באַנקעטט נאַהם איינען אייססערסט פֿייערליכען אונד צוגלייך אַנימירטען פֿערלויף.

(דאז יידישע טהעאטער). זייט לאנגערער צייט וואר עס דער היעזיגען יידישען בעפאלקערונג ניכט פערגאנגט, איין יידישעס טהעאטער בעזוכען צו קאננען, זייטענס דער מאססגעבענדען פאקטארען ווארדען יעדער יידישען טהעאטער־געזעללשאפט, דיא היער צו שפיעלען פערזוכטע, אונאיבערווינדליכע שוויעריגקייטען אין דען וועג געלעגט, דאס זיא שליעססליך דארויף פערציכטען מוססטע. דער לאנגע געהעגטע וואונש דער בעפאלקערונג איזט נון אין ערפיללונג געגאנגען, אונד צוואר אין אייססערסט בעפריעדיגענדער וועיזע. דאנק דער פריינדליכקייט אונד דעם ענטגעגענקאממען דער פאליצייא־בעהארדען איזט עס נון דעם בעריהמטען יידיש־דייטשען אפערעטטען־טהעאטער אויס בוקארעסט אונטער דירעקציאן דעם ה' ק. י א וו ע ל י ע ר נעשטאטטעט, היער צו שפיעלען. דאס דאסזעלבע פאם פובליקום מיט זיכטליכער פריידע בעגריססט ווארדע, דאפיר ליעפערט אם בעסטען דען בעווייז, דאס צו יעדער פארשטעללונג דאז הויז גאנץ אויספערקויפט איזט, יא בייא איניגען פארשטעללונגען מוססטע גאר מאנכער נאך הויזע צוריקקעהרען, דא קיינע פלאטצע מעהר צו פערגעבען וואַרען. אונד אין דער טהאט פערדיענט דיעזע טהעאטער־געזעללשאפט דיא וויטגעהענדסטע אונטערשטיטצונג, ניכט בלאס דעסהאלב, ווייל זיא אויס לויטער טיכטיגען שוישפיעלערן אונד שוישפיעלערינגען בעשטעהט, זאנדערן אויך אויס דעם גרונדע, דאס איהרע מיטגליעדער איינען אייססערסט מאראלישען אונד ס א ל י ד ע ן ל ע ב ע נ ס וו א נ ד ע ל פיהרען אונד דעסהאלב אין אללען קרייזען געאכטעט אונד גערן געזעהען ווערדען. דיא פארשטעללונגען בעגיננען איממער צור אנגעזעטצטען שטונדע (אן וואכענטאגען אום 8 אוהר אבענדס, זאמסטאג אונד זאננטאג אום 7 אוהר), ענדען פאסט איממער פאר טהארשפעררע, זא דאס דער בעזוך דעם טהעאטערס מיט גאר קיינען אונאנגענעהמליכקייטען פערבונדען איזט. דעם דירעקטאר אונד רעסישער דעם טהעאטערס געביהרט פאללעס לאב. איבער דיא לייסטונגען דער איינצעלנען שוישפיעלער זאוויא איבער דיא צור אויפפיהרונג געלאנגענדען שטיקקע ווערדען וויר אין נאכסטער נוממער צוריקקצוקאממען.

(איין פליכטיגער עסקאמפטער.) דער עהעמאליגע סענזאל יאזעף ג א ל ד ב ל ו ם, דער זיך אין לעטצטערער צייט מיט עסקאמפטע־געשעפטען בעפאססטע, איזט מיט הינטערלאססונג גראססער שולדען אונד פעראונטרייאונג גראססערער בעטראגע פליכטיג געווארדען אונד זאלל זיך געגענווארטיג אין לאנדאן אויפהאלטען. ער האט איניגע בעדייטענדע קאפיטאליסטען אום נאהמהאפטע בעטראגע געשאדיגט, דיא זיך אבער דאצו ניכט בעקעננען וואללען, אויס שאם דאריבער, זיך מיט איינעם זאלכען עסקאמפטער איינגעלאססען צו האבען.

(ד י א ק ר א ק ו י ע ר פ ר י י וו י ל ל י ג ע ר ע ט ט ו נ ג ס ג ע ז ע ל ל ש א פ ט) האט אים מאנאט דעצעמבער 1898 אין 225 אונפאללען דיא ערסטע הילפע געלייסטעט, אינד צוואר 152 אם טאגע אונד 73 נאכטס.

(ציעהונג דער קראקויער לאזע.) בייא דער אם 2. ד. מ. שטאטטגעפונדענען ציעהונג געוואנן נר. 26624 דען הויפטטרעפפער פאן 50.000 קראנען, נר. 7975 דען צווייטען טרעפפער פאן 5000 קראנען, דיא נוממערן 1478, 37111, 69157, 69188 אונד 72404 געוואננען טרעפפער פאן יע 1000 קראנען.

פאלעטאן.

נאך ציון.

ערצאהלונג פאן מ. ד. ב ר א נ ד ש ט א ט ט ע ר.

אויס דעם העבראישען איבערזעטצט.

I.

אין איהרעם בודאאר שטאנד א ד ע ל ע פאר דעם גראססען שפיעגעל, טאאלעטטע מאכענד. זיא לעגטע צונאכסט איין שווארצעס קלייד אן, זעטצטע זיך איינען שווארצען הוט מיט שווארצער שטרויספעדער אויף, עבענזא שווארצע אהרגעהאנגע, ארמבאנדער אונד רינגע. נאכדעם זיא נאך געזיכט אונד האלז מיט ראזא רייזפודער שמינקטע, צאג זיא שווארצע האנדשוהע אן, איינע ערנסטטרויריגע מיענע געפאארט מיט מילדעם לאכעלן אננעהמענד — זיך אים שפיעגעל איבערצייגענד, דאס דיעזע קליידונג אונד האלטונג איהר גוט שטעהען, פארפומירטע זיא נאך טאשענטוך אונד קליידער, פערהיללטע דאז געזיכט מיט איינעם לאנגען שווארצען שלייער אונד גינג אויס.

„א ד ע ל ר' ק ל מ ן ש מ ע ו ן'ס" היעסס אדעלע פריהער. איהר גאטטע, ר' ק ל מ ן ש מ ע ו ן ה א פ, וואר איין אנגעזעהענער אונד וואהלהאבענדער קויפמאנן, דער עס פערשטאנדען האטטע, רעכטצייטיג באנקעראטט צו ווערדען, בעפאר ער נאך דאצו ווירקליך דורך דיא אונגונסט דער פערהאלטניססע געצוואונגען וואר. דאז מייסטערשטיקק געלאנג איהם פאללשטאנדיג; ער צאג זיך פאם האנדעל צוריקק אונד וואהלטע דען הארמלאזען וואוכער צו זיינעם לעבענסערווערב, אום דען אין דיא ענגע געטריעבענען מענשען מיט זיינעם קאפיטאל אויס דער קלעממע הערויסצוהעלפען, פרייליך ניכט אהנע זיך פיר דיעזע וואהלטהאט גוט בעצאהלען צו לאססען; בייא ניכט־יודען פפלעגטע ער געוואהנליכע צינזען צו נעהמען, זיינען גלויבענסגענאססען אבער „האלף" ער שטעטס נור מיט צוהילפענאהמע איינעס „היתר עסקא", אום דען רעליגיאזען זאטצונגען גערעכט צו ווערדען. ר' קלמן שמעון מאכטע אויך היעבייא גוטע געשעפטע אונד הינטערליעסס, אלס ער אים אלטער פאן קוים 40 יאהרען דאז צייטליכע געזעגנט האט, איין אנזעהנליכעס פערמאגען אונד איינע אונפערהייראטהעטע טאכטער. — ר' קלמן שמעון, דער זיך צו דען קאנזערוואטיווען יודען צאהלטע, האטטע זיינע טאכטער פעסיא געוויסס נור אן איין זאגענאננטעס „רייכעס קינד", דעם זאהנע איינעס עבענבירטיגען „מיוחס", פערהייראטהעט. נאך זיינעם אבלעבען אבער צאג איין נייער גייסט אין זיין הויז איין, דעם זיך זאוואהל מוטטער אלס טאכטער אונטערארדנעטען. דיא אקאדעמישע יוגענד וואר דארט הייפיג צו גאסט, פ ע ס י א היעסס נון פ ו י ל י נ ע, גאלט אלס אינטעלליגענטעס, געבילדעטעס מאדכען, זיא ליעבטע, ווארד געליעבט אונד נאך אבלויף דעם ערסטען טרויעריאהרעס נאך איהרעס פאטער שיפפטע זיא זיך גליקקליך אים האפען דער עהע מיט איינעם „אנגעהענדען דאקטאר" איין. עס איזט זעלבסטפערשטאנדליך, דאס פוילינא'ס מוטטער ניכט מעהר „אדעל קלמן שמעון'ס" זאנדערן א ד ע ל ע ה א פ היעסס; נאך איינלייכטענדער איזט עס, דאס מאדאמע אדעלע חאפ נון נאך דער נייעסטען מאדע טרויערקליידער מיט דער גראססטען ריגאראזיטאט טראגט. צוואר איזט איהר ערסטעס וויטווען־יאהר לאנגסט אבגעלויפען, זיא לעגטע יעדאך דיא שווארצע קליידונג ניכט אב, מאטיווירענד, דאס זיא יעטצט נאך איינעם איהרער נאכסטען פערוואנדטען טרויערקליידונג טראגט. באזע צונגען אבער פערדאכטיגען דיא עדלע זעעלע, דאס זיא דיא שווארצען קליידער בלאס אלס „הייראטהסאנצייגע" בעניטצט, אויף דיעזעם הייטצוטאגע ניכט מעהר אונגעוואהנליכען וועגע אנדייטענד: איך בין פרייא אונד קאנן הייראטהען...

זייא דעם וויא איממער, אדעלע געהט יעטצט אויס; עס איזט איין העררליכער פריהלינגס־זאננטאג נאכמיטטאגס, אום וועלכע צייט יעדע אויף דען גוטען טאן האלטענדע דאמע אין B. ניכט צו הויזע זיטצען דארף... עבען וואנדעלט זיא אין דער אללעע דעם שיטצענגארטענס אויף אונד אב, בעגלייטעט פאן איינעם האהען, בריישולטריגען מאנן, דער זיך איהר אים גארטען אנגעשלאססען האטטע. ער שטעהט אים אלטער פאן עטווא 50 יאהרען, דאז געזיכט פאלל אונד פארביג, דער בארט

ראזירט, קאָפף אונד שלאֶפענהאאר גראָסטענטהיילס [illegible] דער שנורבארט שווארץ — געפּאַרבט.

„זאָ איזט עס, וויא איך זאגטע, גנאֶדיגע פּרויא" — שפּראך דער מאנן מיט שטארקער באססשטיממע, וועלכע זיינער גאנצען קאָרפּערקאָנסטרוקציאָן ענטשפּראך — „נור איינמאל לעבען וויר היער אויף ערדען" — דאז איזט איממער מיין גרונדזאטץ אונד איך פינדע מיך זעהר וואָהל דאביי. מאדאַמע זעהען דאָך, דאס איך ניכט מעהר יונג בין, איך האבע פיעלעס בייגעוואָהנט אונד פיעלעס ערפאהרען, גאר מאנכע ליידען אונד קיממערניססע האטטע איך אויסצושטעהען — דאָך, דאמיט קאנן איך מיך ריהמען, זעלבסט אין דען אֶרגסטען מאָמענטען פערלאָר איך מיינע פאססונג ניכט. „נור איינמאל לעבען וויר אויף ערדען" ריעף איך אונד שטאנד אויפרעכט דא, אללען שטירמען אונד דראנגזאלען דעס לעבענס טראָטצענד. מיינע אינניגסט-געליעבטע גאטטין פערשיעד אין דער שאֶנסטען בליטהע איהרעס לעבענס, יאֶה אונד אונערוואַרטעט טראף מיר דיעזער שיקקזאלסשלאג, שאָן גלויבטע איך, איך שטירצע אונטער דער וואיכט דעסזעלבען ניעדער צום ניממערוויעדעראויפשטעהען. דאָך מיין געזונדער גרונדזאטץ פערליעה מיר מוטה, אויפרעכט צו בלייבען טראָטץ אללדעם. לעבען וויר דאָך נור איינמאל אויף ערדען, וואָצו אלזאָ זאלל איך שאָן אים בעסטען מאננעסאלטער דיא פלינטע אינס קארן ווערפען אונד מיך צו דען טאָדטען צאֶהלען? קראפטפאָלל אונד ענערגיש צערריסס איך אלזאָ דיא קעטטען דעס קוממערס, דיא מיך אומפאנגען היעלטען, פערשייכטע דיא וועהמיטהיגען געדאנקען אונד בין נון וויעדער מוטהפאלל אונד לעבענספראָה. אונד וואהרליך, וואס ניטצט עס אונזערען אללערליעבסטען אים יענזייטס, ווענן וויר אונז אום זיא צו טאָדע קראֶנקען אונד פערקיממערן? — אויך זיא, גנאֶדיגע פרויא, טהאטען גוט דאראן, דעם קוממער וואלעט צו זאגען אונד וויעדער לעבענספראָה צו ווערדען. וועסהאלב זאָללען זיא זיך צוועקק- אונד נוטצלאָז קוואָלען אונד דער טרויער הינגעבען? — לעבען וויר דאַך נור איינמאל אויף ערדען!"

אדעלע וואר איבער דיא „וויזהייט" איהרעס בעגלייטערס גאנץ ענטציקקט. נאָך ניע האטטע איהר אָהר זאָלך „טיעפזיננינע" ווארטע פערנאָממען, וועדער אים עלטערליכען הויזע, נאָך פאָן איהרעם גאטטען ר' קלמן שמעון, פריעדע מיט איהם; אונד אָבשאָן זיא זיך איין וועניג „בילדונג" אנאייגנען מוססטע, דאנק דעם פעראיינטען בעמיהען איהרער טאָכטער פוילינע אונד איהרעס שוויעגערזאָהנעס, דער, זאָ גאָטט וויללל, באלד „דאָקטאָר" ווערדען דירפטע, וואגטע זיא עס דאַך ניכט, דעם הערן נאטהאן סאלאמאנדער, דער צו איהר אין איינעם פליעססענדען „האָכדייטש" שפּראך, צו אנטוואָרטען. זיא שטיעסס איינען טיעפען זייפצער אויס אונד בליקקטע צו באָדען. הערר סאלאמאנדער אבער פוהר וויטער פאָרט: „איך בעגרייפע וואָהל איהרען קוממער, מאדאמע, אונד ווייסס אויך איהן צו ווירדיגען. אלליין, אללעס האט דאָך זיינע צייט. זיא לעבטען גליקקליך מיט איהרעם טרייגעליעבטען גאטטען, דער זיא זיכערליך נאָך געביהר צו עהרען אונד צו שאֶטצען פערשטאנד; דאז דארף גאר ניכט וואונדער נעהמען. אבער קאֶננטע דענן איהר גאטטע פערלאנגען, דאס איהם אויך איהרע ליעבע אינס גראב נאכפאָלגע אונד מיט דערזעלבען איהרע לעבענספריידע אין דער שאֶנסטען יאהרעסבליטהע? אונד האָטטע ער דענן דאז רעכט, דאז צו בעאנשפּרוכען? — דיא טאָדטען רוהען אין פריעדען אים פאראדיעזע אונד דיא לעבענדען זאָללען לעבען אונד לעבען לאססען, פראָה זיין אונד אנדערע ערפרייען, זיך אויף דיעזער אירדישען וועלט נאָך מאֶגליכקייט פערגניגען אונד אונטערהאלטען, דענן נור איינמאל לעבען וויר אויף ערדען? האבע איך ניכט רעכט, גנאֶדיגע פרויא?"

אהנע גלייך איינע אנטוואָרט צו פינדען, פאלטעטע אדעלע איהרען זאָננענשירם צוזאממען אונד צייכנעטע מיט דעססען שפּיטצע איניגע שטריכע אים זאנדקיעזע דער אללעע. נאָך קורצעם שווייגען זאגטע זיא שוועער זייפצענד: „ניכט אללע הערצען זינד אין דיעזער בעציעהונג גלייך, מיין הערר, דאז איינע הערץ קאנן פערגעססען, דאז אנדערע ניכט... אָך, מיין הערץ, מיין הערץ..."

דיא ארמע קאָננטע ניכט וויטער שפּרעכען אונד קאם אין פערווירונג. סאלאמאנדער אבער ערווידערטע שנעלל געפאססט: „איהר הערץ, מאדאמע, איזט עדעל אונד געפיהלפאָלל, עס קאנן ניכט פערשמערצען; דאראן צווייפלע איך גאר ניכט. איך זאגע יאָ אויך ניכט, זיא זאָללען איהרע ליעבען גאנץ אונד גאר פערגעססען, איך מיינע בלאָסס, זיא מיססען זיך ניכט אללצוזעהר דעם קוממער הינגעבען. פאססען זיא מוטה אונד ענערשיע, בעגיננען זיא איין נייעס, גליקקליכעס לעבען, וויא עס איינער זאָלכען געבילדעטען, אינטעללינענטען דאמע וויא זיא, גנאֶדיגע פרויא, געביהרט. מאדאמע, אויך איך שטעהע יעטצט אלליין אים לעבען, אויססער מיינער טאָכטער לוירא טהיילט ניעמאנד מיינע וואָהנונג, מיינע אֶלטערען טאָכטער זינד פערהייראטהעט אונד לעבען גליקקליך מיט איהרען עהעמאֶננערן; מיין איינציגער „זאָהן, מאגיסטער דער פארמאציע, איזט פּאָרטוואָהרענד אין דער אפּאָטהעקע בעשאֶפטיגט אונד קוואזי זעלבסטשטאֶנדיג אונד בעזוכט מיך זעהר זעלטען. פערלאססען פאָן אלליין מיינען ליעבען שטעהע איך נון אלליין דא, וויא איך ערוואהנטע, אונד דאָך, זעהען זיא מיך נור אָן, מאדאמע, אָב איך מיססמוטהיג בין. ניין! ניכטס איזט מיר פערנער אלס דאז, שטעטס בין איך פראָה אונד וואָהלגעמוטה. אלליין, זיא פערצייהען, דיא וואהרהייט געשטאנדען פעהלט מיר דאָך עטוואס, עטוואס זעהר וויכטיגעס, דאז איך נור אונגערן פערמיססע; דאז זוכע איך עבען אונד פיעללייכט פינדע איך עס נאָך..."

„אונד וואס איזט, ווענן מאן פראגען דארף, דאז זיא זאָ זעהר פערמיססען אונד זוכען?" פראגטע אדעלע.

„וואס מיר פעהלט" — ערווידערטע סאלאמאנדער געלאססען — „וואס איך זוכע, איזט, אָפפען געשטאנדען, גנאֶדיגע פרויא, איך לייגנע עס ניכט, איינע לעבענסגעפאֶהרטין, איינע טרייע, געליעבטע אונד ליעבענדע פרויא... נאָך דיעזעס גליקקע זעהנט זיך מיינע זעעלע אונד דאז זוכע איך..."

„זיא וואָללען אלזאָ וויעדער הייראטהען?" — זאגטע אדעלע, שנעלל דען זאָננענשירם אָפפנענד, אלס אָב זיא הינטער דעמזעלבען איהר געזיכט פערבערגען וואָללטע, דאז אנשיינענד הינטער דעם שווארצען שלייער עררעטהעטע.

„ווענן זיך איינע פרויא נאָך מיינעם וואונשע פינדען זאָללטע, יאָ" — ערווידערטע סאלאמאנדער — „פאראויסגעזעטצט, דאס דיעזע פרויא, אָן דער איך דענקע — פיגטע ער זעלבסטבעוואוססט הינצו — דאס דיעזע פרויא איינען זאָלכען ארמען, אלטען אונד געברעכליכען מאנן וויא איך צו הייראטהען וויללינען ווירדע..."

„אָ, דאראן צווייפלע איך גאר ניכט", זאגטע אדעלע פּאָכענדען הערצענס.

„זאָ, זיא העגען דאראן קיינען צווייפעל, מאדאמע, אונד זאָמיט געבען אויך זיא מיר האָפפנונג, דאס איך פינדען ווערדע, וואס איך זוכע, וואָפיר איך איהנען, גנאֶדיגע פרויא, מיינען טיעפסטען אונד עהרערביעטיגסטען דאנק אויסשפּרעכע!" — ריעף סאלאמאנדער, אים האָכסטען גראדע גליקקליך, זיך טיעף פערנייגענד. — אדעלע פערנאהם זיינע ווארטע אונד דאז בעגייסטערטע לאָב, דאז ער איהר אונד זיך מיט בעזאָנדערער פרייגיעביגקייט צאָללטע, ער געפיעל איהר זעהר אונד זיא

שענקטע איהם פֿאַללעס פֿערטרויען, דאַ זיא נון איבערצייגט וואַר, דאַס דיא הייראַטהספֿערמיטטלער איהר ניכטס איבער־טריעבען האַבען, אים געגענטהייל, ער איבערטריפֿפֿט נאָך איהרע לאָבעסערהעבונגען. — איין שאָנער מאַנן אים בעסטען מאַננעסאַלטער, רייך אונד קראָפֿטיג; וויא שאָן ער שפּריכט, וויא אַנגענעהם זיין אומגאַנג אונד האַלטונג. איהר גאַטטע ר׳ קלמן שמעון, פֿריעדע מיט איהם, וויא צווערגהאַפֿט ערשיינט ער נון געגענאיבער דיעזעם גראָססען מאַננע. אונד דיעזער גראָססע מאַנן, דאַז זיעהט זיא יאַ עקלאַטאַנט, איזט פֿאָן איהר בעזאָנדערס ענטציקקט אונד ערפֿרייט איבער איהרע געזעלל־שאַפֿט, ער פֿערשלינגט יעדעס איהרער וואָרטע אונד פֿאַסט ענטשליפּפּט זיינעם מונדע דאַז געשטאָנדניסס, דאַס זיא, נור זיא דיעיעניגע איזט, נאַך דער ער זיך זאָ זעהר זעהנט. איהר גאַטטע ר׳ קלמן שמעון, דאַז זייא איהם ניכט נאַכגעזאַגט, האַט ניע איהרע וואָרטע בעוואונדערט, ניע איהרע אַנמוטה גע־פּריעזען, ער פֿערשטאַנד עס אַלזאָ פֿאַס ערסטען מאָמענטע אַן ניכט, זיא נאַך געביהר צו שאָטצען. אונד אין דער טהאַט ערשיינט עס פֿאַסט אַלס איין וואונדער דעס הימּמעלס, דאַס ער איהר וועניגסטענס איין בעדייטענדעס פֿערמאָגען הינטער־ליעסס, אַלס ערזאַטץ פֿיר דיא לאַנגע רייהע פֿאָן יאַהרען, דיא זיא מיט איהם צוגעבראַכט, אָהנע פֿאָן עטוואַס גוטעם זאַגען צו קאָננען.

נאַך אונד נאַך אונטערנאַהם עס סאַלאָמאַנדער, זיא צום שפּרעכען צו בעוועגען. קיים געלאַנג איהם דאַז, דאַ ערגאָסס זיא דיא פֿלוטהען איהרער בערעדזאַמקייט איבער איהן, וויא זיא עס זייט יעהער געוואָהנט וואַר, אונד ערצאָהלטע איהם אַללע איהרע אַנגעלעגענהייטען, בעריכטעטע איבער איהר פֿערמאָגען, האַנדעל אונד וואַנדעל; איבער איהרען פֿערקעהר מיט איהרער טאָכטער אונד שוויעגערזאָהן; איבער דען אייגענזינן איהרעס איינציגען זאָהנעס, דער זיך ניע איהרעם וויללען אונטעראָרדנען וויללֿ; איבער איהרע צאַנקערייען מיט דען דיענסטבאָטען, דיא ניכטס טהון וואָללען אונד אַללעס שטעהלען; איבער דיא ניעדערטראָכטיגקייט איהרער נאַכבאַריננען אונד פֿריינדיננען, דיא זיא בענײדען אונד בערעדען; יאַ זעלבסט איבער איהרען געזונדהייטסצושטאַנד, וואַס איהר דיא אָרצטע אַנראַטהען, אונד וועלכעס קוראָרט זיא, זאָ גאַטט וויללֿ, אים נאָכסטען זאָממער אויפֿזוכען ווירד. יע מעהר זיא שפּראַך, דעסטאָ מעהר פֿאַנד זיא וואָהלגעפֿאַללען בייא העררן סאַלאַמאַנדער, דער איהרע וואָרטע פֿאַסט פֿערשלאַנג אוגד זיך פֿאָרטוואָהרענד טאַקטפֿאַלל פֿערנייגטע. אַלס דער אַבענד הערעאינבראַך אונד זיא דען שיטצענגאַרטען פֿערליעססען, בעגלייטעטע העררר סאַלאַמאַנדער, וועכסעלשטובענבעזיטצער אויס לעמבערג, דיא דאַמע אַדעלע חאַפּ רעכט אַרטיג ביז צום איהרער וואָהנונג, אונד אַלס זיא מיט וואַרמען האָנדעדריקקען פֿאָן איינאַנדער אַבשיעד נאַהמען, וואַר נון אויך זיא איבערצייגט, דאַס וויר אין וואַהרהייט נור איינמאַל אויף ערדען לעבען. דער וויטוועער אונד דיא וויטווע וואַרען נון ביידע גליקקליך. (פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

דיא מעדיציניִשע וועלט.*)

דיא צאָהנע אונד איהרע בעהאַנדלונג.

דער צאַהן איזט איין קליינעס, אונבעאַכטעטעס אָרגאַן אים קאָרפּער דעס מענשען, אַבער נור זאָלאַנגע עס געזונד איזט. קוים אַבער ערקראַנקט עס אונד בעגיננט צו שמערצען, דאַנן איזט עס דער שרעקקליכסטע אַללער שרעקקען. וועד קעננט ניכט יענעם פּריקקעלן, ציעהען, רייססען, ציקקען אין דער צאַהנגען, דאַז מאַן געוואָהנליך אַלס „צ אַ ה נ ש מ ע ר צ ע ן" בעצייכנעט. וועד עס יע אין זיינעם לעבען אויסצושטעהען געהאַבט, דער קעננט דיא פֿירכטערליכע בעדייטונג דיעזעס וואָרטעס צור גענוגע. „קיינע רוהע בייא טאַג אונד נאַכט" הייססט עס אין זאָלכען מאָמענטען אונד מאַן טהוט אַם בעסטען, זאָ באַלד אַלס טהונליך אינען געשיקקטען פֿאַכמאַנן אויפֿצוזוכען.

דעם „צ אַ ה נ ו ו ע ה" איזט דער מענש אין יעדעם אַלטער אויסגעזעטצט דער מאַנן צאַהלט דיעזעם שמערץ עבען זאָ גוט זיינען טריבוט וויא דאַז ווייב, דער קאָניג ליידעט דאַרונטער ניכט מינדער אַלס דער בעטטלער. דער שמערץ שטאָרט אונז אַם טאַגע בייא אונזערען געשאָפֿטען, שייכט נאַכטס דען שלאַף פֿאָן אונזערן אויגענלידערן וועג. עס קלאָפּפֿט אונד האָממערט אין אונזערעם קאָפּף אונד וויר וואָלצען אונז רוהעלאָז אויף דעם קיססען, אָהנע דען אונהיימליכען פֿיינד בעזאָנפֿטיגען צו קאָננען, אונד מאַן זיעהט זיך שליעססליך דאָך געגאָטהיגט, דען צאַהנ־אַרצט אויפֿצוזוכען. דיעזער טראָסטעט אונז וואָהל, אינדעם ער דען נערוו טאָדטעט אונד דיא האָהלונג מיט איינער פּלאָמבע אויספֿיללט. ניכט אימּמער אַבער קאַנן מאַן צום אַרצט לויפֿען, שפּעציעלל דער מינדער בעמיטטעלטע קאַנן זיך דאָך אונמאָגליך דאַז שאַדהאַפֿטע געביסס מיט גאָלדפּלאָמבען אויספֿיללען לאַס־סען — אונד זאָ וואָללען וויר היער איינינע ווינקע איבער דיא ע ר ס ט ע ה י ל פֿ ע ב י י א צ אַ ה נ ש מ ע ר צ ע ן פֿאָלגען לאַססען.

וויללֿ מאַן איינע קראַנקהייט ערפֿאָלגרייך בעקאָמפּפֿען, זאָ איזט פֿאָר אַללעם אונאומגאָנגליך נאָטהווענדיג, איהרע אורזאַכע פֿעסטצושטעללען אָדער וועניגסטענס צוערסט דיא דאַדורך פֿעראורזאַכטען שמערצען צו בעזייטיגען. דאַסזעלבע איזט אויך מיט דען צאַהנשמערצען דער פֿאַלל. דענן נאָך ניע איזט עס געלונגען, מיט א י נ ע ם מיטטעל יעדען צאַהנשמערץ צו בעזייטיגען. וויא מאַן נון בייא דער פֿעסטשטעללונג דער קראַנקהייטסאורזאַכע אונד דער וואַהל דעס פּאַססענדען מיטטעלס צו פֿערפֿאַהרען האַט, זאָלל אים פֿאָלגענדען נאָך דעם „נאַטור־אַרצט" קלאַר געלעגט ווערדען.

איזט דיא צערשטאָרונג דעס צאַהנעס ביז צו איינער בעשטיממטען טיעפֿע געדרונגען, זאָ ליעגען שאָן זיינע נערווען־ענדכען פֿרייא אונד מאַן עמפּפֿינדעט וואָהל אַב אונד צו שמערץ, ווענן צופֿאָלליג אונטער פּלאָטצליכעם דרוקקע ווייכע שפּייזע אין דען צאַהן געראָטה; אַבער דער שמערץ פֿערגעהט, זאָבאַלד דער געגענשטאַנד דורך אויסשפּילען דעס מונדעס ענטפֿערנט וואָרדען איזט. שענקט מאַן דיעזעם צושטאַנדע קיינע וועיטערע בעאַכטונג, זאָ ווירד דיא צאַהנפֿיילע איבער קורץ אָדער לאַנג דען הויפּטנערוו עררייכען אונד בלאָסלעגען; אין דיעזעם בילדעט זיך דאַנן דורך דיא טאָגליכען מעכאַנישען אונד כעמישען רייצען איינע ענטצינדונג הערויס; איין צושטאַנד, דען דער צאַהנאַרצט מיט „Pulpitis" (ענטצינדונג דעס צאַהנפֿליישעס) בעצייכנעט. דיא היעמיט פֿערבונדענען שמערצען טרעטען הייפֿיג איבער נאַכט אויף, בעזאָנדערס נאָך רייכליכעם שפּיריטואָזענגענוסס, אונד אייססערן זיך דורך שמערצהאַפֿטעס קלאָפּפֿען אין דעם בעטרעפֿפֿענדען צאַהנע, דעססען געפֿאָססע דורך דען ערהאָה־טען בלוטאַנדראַנג דעראַרט אויסגעדעהנט זינד, דאַס זיא פֿאָן דער אוננאַכגיעביגען צאַהנוואַנד וויא אין איינעם שרויבענשטאָקק איינגעקלעממט ערשיינען. יעדע בלוטוועללע איזט דייטליך וואַהרנעהמבאַר. פֿערנער איזט דער צאַהן עמפּפֿינדליך געגען קאַלטע געטראָנקע, וואָגעגען ער וואָרמע וואָהלטהוענד עמ־פּפֿינדעט. (פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

---

*) אין דיעזער רובריק ווערדען וויר אין יעדער נוממער פּאָפּולאָרע אַרטיקעל איבער געזונדהייטספּפֿלעגע, ערפֿינדונגען אונד ערפֿאַהרונגען אויף מעדיציניִשעם געביעטע, אויס דען פֿעדערן בעריהמטער אָרצטע אונד פֿאַכגע־לעהרטער ברינגען. דיא רעדאַקציאָן.

In dem Verlage von **M. Breitenstein,** Wien IX., Währingerstrasse 5 sind erschienen und daselbst sowie durch jede andere Buchhandlung zu beziehen:

Herzl Theodor. Der Judenstaat, 4. Auflage, 60 kr.

Güdemann Dr. M., Oberrabbiner. Nationaljudenthum, 2. Auflage, 60 kr.

Friedländer M. Das Judenthum in der vorchristlichen griechischen Zeit, 75 kr.

Goldschmied, Rabbiner Dr. L., Modernes Judenthum, 60 kr.

Weissberg M. Die neuhebräische Aufklärungsliteratur in Galizien, 1 fl.

Kiesler Dr. Heinrich. Judenthum und moderner Zionismus, 30 kr.

Templer Bernhard. Die Unsterblichkeitslehre bei den jüdischen Philosophen des Mittelalters, 1 fl 50 kr.

Acten und Gutachten über den Talmud im Processe Rohling-Bloch, 3 fl.

איינע ציערדע פיר יעדעס יידישע הויז!

נור 2 קראנען אדער פראנקס 2.25 !

1 בילד פראזידיאום דעם צוויי טען ציאניסטען־קאנגרעססעס אין באזעל
1 בילד קאפיטען דרייפוס
1 בילד באראנין קלארא הירש
1 בילד קלאגעמויער פאן יערוזאלעם (כותל מערבי)

גראססע 53 צמט. האך 39 צמט. ברייט

זעממטליכע 4 בילדער נור 2 קראנען אדער פראנקס 2.25 !

פערזאנדט געגען איינזענדונג דעם בעטראגעס, אויך אין בריעפמארקען, אדער געגען נאכנאהמע.

פאן דער האהען ק. ק. שטאטטהאלטערייא קאנצעסיאנירטער בילדערפערלאג

ISIDOR KNOPF

Wien II/3, Brigittenauerlände 10.

עכט **נייא זילבער** דויערהאפט

ווען נור געגענשטענדע פאן דויערהאפטעס נייא זילבער קויפען וויל, ווענדע זיך מיט אנגאבע דירעקט אן דיא זייט 1870 וועלטבעקאנטע פירמא

E. KAPELUSZ, Krakau.

דיעזע פירמא איזט אין קוואליטעט, סאלידיטעט, אונד בילליגע פרייזע לייסטונגספעהיגער אלס יעדע אנדערע פאבריקען. א. צ. 1 פאאר לייכטער 40 צמ״ט האך 8 פל. — 34 צמ״ט 4.75 פל.— 32 צמ״ט 4.10 פל. אונד 27 צמ״ט 3.75 פל. — פערשיעדענע פאססאנען אונד גראווירונגען. גאבעל, מעססער, לעפעל 65 קר. פער שטיק. (הדס) בשמים ביקסע פאן 80 ביז 1.80 — קידוש בעכער 1.20 — מנורות פיר חנוכה פערגאלדעט פאן 4 ביז 15 פל. — כתר לס״ת פראכטפאלל פערגאלדעט 15 פל. — עץ החיים 14 פל. — יד מיט קעטטע 2.50 פל. — דיא פרייזע זינד אב קראקויא פאבריק אדער לאגער, דיא פירמא פיהרט אויס יעדען אויפטראג פר. נאכנאהמע. — אויך אן פריוואט קונדען ווירד אללעס עקספעדירט, אומגעהענד. — איללוסטרירטע פרייזקוראנטע נור אן גראסיסטען אונד ווידערפערקייפער.

Bücherkrach!

Unterzeichnete Buchhandlung versendet eine **compl. Hausbibliothek**, die in keinem Hause fehlen sollte, bestehend aus **40 Werke** im Ladenpreise von fl. 22.— für **blos fl 3.75.**

Sämmtliche Bücher sind complett, neu und in jeder Hinsicht tadellos.

5 Bd. Zola's weltberühmte Romane. — Darunter: Nana, Um eine Liebesnacht, In provenzalischer Glut.
1 Neuester Briefsteller sammt Wörterbuch. Handbuch f. d. Geschäfts-, Privat- u. Comptoir-Gebrauch.
1 Der gute Ton od. Bildung macht fein.
1 Rosegger s. Lebens- und Charakter-Skizze.
1 Saphir. „O diese Weiber!" Illustr.
1 Dreyfuss u. Zola. Die weltgeschichtliche moderne Prozessreihe Frankreichs in objectiver Darstellung v. Major Ernesti.
1 Paul de Kock. Compl. Rom.
1 Knigge.
1 Der Declamator. Auswahl der erprobtesten u. gediegendst. Vorträge.
1 Buch der schönsten Stammbuchverse.
1 Alex. Dumas Sohn. Der Fall Clemenceau. Denkschrift des Angeklagten Soeben ersch.
2 Bd. Baronin Letang. „Alme". Roman. 323 S. stark.
1 Lenkei-Wallesz. Das vergnügte Budapest. Führer durch die nächtl. Residenz in Wort u. Bild. 241 S. stark.
1 Grosses ägyptisches Traumbuch. 144 S. stark. Illustr.
1 Prof. Falb. „Wann geht die Welt unter?" Humor. polit. Prophezeiungen. Illustr.
1 Die fürstl. Nachtwandlerin od. zwischen Himmel u. Erde.
1 Der Bergwerkssträfling od. zwei Jahre in den Silberminen Sibiriens. Naturgetreu geschildert v. J. Dimidow.
1 Guy de Maupassant. Compl. Rom.
1 Schenks Theorie.
1 Itzig Veitels Reiseabenteuer. Erzählung v. E. v. Nord.
1 Erzähl. aus Casanova's Memoiren.
1 Sacher Masoch. Compl. Rom.
1 Petöfi. Lebensgeschichte einer Gefallenen. Hochinteressant!
1 Majssim u. Schnokes. Schnurren u. Anekdoten. 108 S. Illustr.
1 Blick in die enthüllte Zukunft.
1 Leo Tolstoi. Compl. Rom.
1 Fischer. Buch der Novellen und Erzählungen. Illustr.
1 Alex. Dumas Sohn. Compl. Roman.
1 Klaus. Schatten im Glück. Original-Roman. Illustr.
1 Grosser Bilder-Kalender f. d. Gemeinjahr 1899.
1 Kattner. In den Tod gejagt. Erzähl.
1 Bilz. Unsere Gesundheit u. das neue Heilverfahren. Illustr.
1 Herzog. Die Ehe der Tragödie. Rom. a. d. Ung. Illustr.
1 Der „Schelm". Heitere Blätter.
1 Dr. L. Petri. Der Vielwisser. Neuestes Auskunftslexikon u. Fremdwörterb.

Da der Vorrath nur kurze Zeit reichen dürfte, versäume niemand, diese wertvolle Bibliothek sich baldmöglichst anzuschaffen. Versandt innerhalb Österreich-Ungarn und Deutschland nur gegen Voreinsendung des Betrages von fl. 3.75. — Ausland geg. Voreinsendung. — Zu beziehen einzig und allein durch die

Verlags- u. Exportbuchhandlung Weingarten Mór, Budapest

Kerepesi-ut. 57.

Rumburger Schürzenindustrie!

Grösste und billigste Erzeugung in Oesterreich-Ungarn, liefert pr. Nachnahme (an mir bekannte Kunden ohne) 40 Façons Kinder- u. Frauenschürzen, erstere von 6 bis 40 kr., letztere von 10 bis 50 kr., schwarze Cloth 20 kr. bis fl. 1.50, Träger gross von 50 kr., Jacken 45 kr., Hemden 45 kr.. Röcke 50 kr. Nichtpassendes zurück. Mustersendung franco u. 5%, beträgt ca. 8—10 fl. **JULIUS LEDERER, RUMBURG.**

Die

„Wiener Allgemeine Zeitung"

ist das einzige, **täglich um 6 Uhr Abends** erscheinende Wiener Journal und wird noch **mit den Abendzügen in die Provinz versendet.** — Die **„Wiener Allgemeine Zeitung"** bringt den Lesern in der Provinz die neuesten Nachrichten am frühesten zur Kenntniss. In der „Wiener Allgemeinen Zeitung" erscheint täglich **zwölf Stunden früher als in allen anderen Wiener Blättern das vollständige Coursblatt der Wiener Effectenbörse, sowie die letzten Abendcurse, ferner die Notirungen Budapest, Berlin, Paris, Frankfurt, London, und anderer Börsenplätze.** Die **„Wiener Allgemeine Zeitung"** veröffentlicht noch an demselben Tage, also 12 Stunden früher als alle anderen österreichischen Blätter, erschöpfende Berichte aus dem **Reichsrathe,** den **Landtagen,** den **Delegationen,** endlich ausführliche Berichte aus dem **Gerichtssaale.** — Die **„Wiener Allgemeine Zeitung"** enthält ausserdem eine dem **Theater, der Kunst und Literatur** gewidmete Rubrik, welche gediegene Aufsätze über alle Erscheinungen auf dem Gebiete des internationalen Bühnenwesens, der Musik, Malerei. Plastik und Literatur enthält. Sie veröffentlicht auch die neuesten und interessantesten **Novellen** und **Romane.** — Die **„Wiener Allgemeine Zeitung"** ist in allen Verschleiss-Localitäten täglich zu haben und erscheint auch **an allen Feiertagen.** — Die **„Wiener Allgemeine Zeitung"** liegt in allen Hotels, Cafés, Restaurants in der Reichshauptstadt, sowie in allen grösseren Städten der Monarchie auf und eignet sich demnach bestens zur **Insertion.**

Pränumerationspreise der „Wiener Allgemeinen Zeitung":

Für Wien:		Für die Provinz:	
Ganzjährig	fl. 14.40	Ganzjährig	fl. 15.—
Halbjährig	„ 7.20	Halbjährig	„ 7.50
Vierteljährig	„ 3.60	Vierteljährig	„ 3.75
Monatlich	„ 1.20	Monatlich	„ 1.30

Einzelne Exemplare bei den Verschleissern in Wien 5 kr., in der Provinz 6 kr.

Das Abonnement auf die „Wiener Allgemeine Zeitung" kann mit **jedem Tage** beginnen, muss jedoch mit Letztem eines Monats enden.

Die Administration der „WIENER ALLGEMEINEN ZEITUNG"
I/1, Schulerstrasse 20.

Louis Kuhne

Internationales Etablissement
für arzneilose und operationslose Heilkunst,
Leipzig.

Gegründet am 10. October 1883, erweitert 1892.

Spezielle Ratschläge u. Auskunft in allen Krankheitsfällen, auch brieflich so gut als möglich.

Diagnose nach dem Gesichtsausdruck.

Individuelle Behandlung nach langjähr. Erfahrungen.

Gute Heilerfolge.

Im Verlage von *Louis Kuhne*, Leipzig Flossplatz 24 sind erschienen und direkt vom Verfasser gegen Betrags-Einsendung oder Nachnahme sowie durch jede Buchhandlung zu beziehen:

Louis Kuhne. **Die neue Heilwissenschaft.** 48. deutsche Aufl. (62 Tausend) 486 S. 8°. 1899. Preis M. 4.—, geb. M. 5.—. Erschienen in 25 Sprachen.
Louis Kuhne. **Bin ich gesund oder krank?** 14. Aufl. Preis M. 50. Ersch. in 12 Spr.
Louis Kuhne. **Kindererziehung.** Ein Mahnruf an alle Eltern, Lehrer u. Erzieher. Preis M. —.50.
Louis Kuhne. **Cholera, Brechdurchfall** u. deren Heilung. Preis M. —.50.
Louis Kuhne. **Gesichtsausdruckskunde,** meine neue Untersuchungsart. Preis M. 6.—, eleg. geb. M. 7.—.
Louis Kuhne. **Kurberichte aus der Praxis** nebst Prospekt. 38. Aufl. Unentgeltlich.

Herausgeber und verantwortlicher Redacteur Jonas Kreppel. Druck von Josef Fischer in Krakau.